

Beskæftigelsesministeren (Claus Hjort Frederiksen):

Regeringen har fra starten haft som mål at skabe større valgfrihed for borgerne på så mange områder som muligt. Pensionsområdet er kun et enkelt af dem, men til gengæld også et vigtigt område.

Mange mennesker oplever, at de sparer op til deres alderdom, uden at de har indflydelse på, hvordan det går med de penge, de sparer op. Det vil vi gerne prøve at lave om på, og det første skridt er nu taget med dette lovforslag.

Med forslaget sikres den enkelte borger større indflydelse på de penge, der står i SP. De får nu mulighed for at få indflydelse på investeringsstrategien og dermed resultatet af deres opsparing. Og hvis de ønsker det, har de mulighed for at flytte pengene helt ud af SP og over til en anden pensionsforvalter. Dermed lever SP op til ønsket om at give borgerne større medindflydelse på de beslutninger, der er vigtige for dem.

Jeg vil gerne takke de ordførere, der har støttet lovforslaget. Hvis forslaget giver anledning til spørgsmål, er jeg sikker på, at disse vil kunne løses under udvalgsbehandlingen. Det gælder såvel spørgsmålet om udgifterne til etablering af ordningen som tidspunktet for valgfrihedens indtræden, og de spørgsmål vil jeg naturligvis meget gerne besvare under udvalgsbehandlingen.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejds-markedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, be-
tragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 99:

Forslag til folketingsbeslutning om forhøjelse af starthjælpen og introduktionsydelsen til kontanthjælpsniveau.

Af Bodil Kornbek (KRF) m.fl.
(Fremsat 25/2 2003).

Sammen med denne sag foretoges:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 105:

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af starthjælpen til udlændinge.

Af Kamal Qureshi (SF) m.fl.
(Fremsat 11/3 2003).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Beskæftigelsesministeren (Claus Hjort Frederiksen):

Kristeligt Folkepartis beslutningsforslag går ud på, at Folketinget opfordrer regeringen til inden den 1. januar 2004 at fremsætte de nødvendige lovforslag og foretage de nødvendige ændringer i administrative forskrifter med henblik på at forhøje starthjælpen, introduktionsydelsen og den tilknyttede ydelse under virksomhedspraktik.

Forhøjelsen skal gælde for personer, der har opholdt sig i Danmark fra den 1. juli 2002, og indebærer, at disse ydelser svarer til den kontanthjælp, som personer i samme sociale situation, der har haft ophold i Danmark i 7 år, kan få.

Jeg skal i al stilfærdighed gøre opmærksom på, at regeringen gik til valg på et optjeningsprincip til kontanthjælp. Regeringen fremsatte i foråret 2002 et forslag om at indføre starthjælp og introduktionsydelse, og det blev vedtaget af et flertal i Folketinget bestående af regeringspartierne og Dansk Folkeparti. Regeringen har dermed opfyldt sit løfte.

Kl. 15.35

Det er det princip og det løfte, Kristeligt Folkeparti nu vil have regeringen til at ændre. Jeg afslører nok ingen hemmeligheder ved at fortælle, at det har regeringen ikke tænkt sig at gøre. Vi fik indført en ydelse, der motiverer folk til at komme ud i arbejdslivet hurtigst muligt, motiverer dem til at være interesserede i hurtigt at lære dansk, motiverer til, at man bliver selvfor-

sørgende hurtigst muligt, og motiverer til hurtigere integration på arbejdsmarkedet.

Lad os skue tilbage og se, hvad der var den politiske dagsorden for godt et år siden, da regeringen fremlagde sit udspil om en ny udlændingepolitik. Problemet var, at nyankomne udlændinge modtog så høj en kontanthjælp, at de arbejdsindtægter, de alternativt ville kunne opnå, langtfra stod mål med dette forsørgelsesniveau.

Med de daværende kontanthjælpssatser fik to forsørgere, der begge var på kontanthjælp, en samlet kontanthjælp på godt 21.000 kr. månedlig før skat. Hvis kun en af ægtefællerne fik arbejde, skulle den pågældende have en lønindkomst på næsten 23.000 kr. pr. måned før skat, for at indkomsten modsvarede parrets kontanthjælp.

Omkring to tredjedele af de voksne lønmodtagere inden for DA-området havde en løn under dette niveau. Tog man samtidig højde for diverse andre ydelser, f.eks. særlig støtte til høje boligudgifter, boligsikring og nedsat forældrebetaling i daginstitution, skulle lønnen være endnu højere for at komme op på niveau med kontanthjælpen.

Det siger næsten sig selv, at integrationen mislykkedes under de betingelser. Det var og er vigtigt for regeringen, at satserne har et niveau, der betyder, at det altid kan betale sig at forlade et offentligt forsørgelsessystem og tage et almindeligt arbejde.

De nye satser har styrket tilskyndelsen til at tage arbejde betragteligt. De nye satser er på et niveau, hvor det for praktisk taget alle familietyper er en økonomisk fordel, blot den ene tager et arbejde på mindstelønsniveau.

For yderligere at fremme tilskyndelsen til at søge arbejde, herunder også deltidsarbejde, får personer på starthjælp og introduktionsydelse lov til at beholde en større del af deres arbejdsindtægter, før der sker fradrag i ydelsen. Hjælpen skal kun reduceres med den del af den pågældendes arbejdsindtægter, som ligger ud over 28,90 kr. i timen, hvor kontanthjælpsmodtagere kun må beholde 11,87 kr. pr. time.

Trods nedsættelsen af satserne vil familier med børn i mange tilfælde fortsat have forholdsvis store beløb til rådighed, når de faste udgifter er betalt. Det skyldes andre ydelser, f.eks. boligstøtte, børnetilskud og nedsat daginstitutionsbetaling.

Kristeligt Folkeparti var i sin tid en ivrig modstander af den lavere ydelse. Under sloganet »gå aldrig tilbage til en fuser« henviste ordføreren til evalueringen af SR-regeringens intro-

duktionsydelse, der angiveligt skulle vise, at den hindrede integrationen, fremmede klientgørelsen og medførte isolation. Men det passer ikke.

Indenrigsministeriet evaluerede integrationslovens virkning allerede 6 måneder efter, at loven trådte i kraft. De flygtninge og familiesammenførte, der indgik i analysen, var alle nyankomne, og de havde på undersøgelsestidspunktet i gennemsnit kun været i kommunerne i 3-4 måneder. Undersøgelsen viste, at 92 pct. af flygtningene på et tidspunkt efter kommunens overtagelse af ansvaret havde modtaget hjælp i særlige tilfælde. Resultaterne tydede på, at stort set alle flygtninge fik etableringshjælp. Flygtningene ville formodentlig have modtaget denne engangshjælp til etablering under alle omstændigheder, det vil sige uanset om introduktionsydelsen i 1999 var lavere end kontanthjælpen eller ej.

Regeringens udgangspunkt er, at de høje offentlige ydelser, som nyankomne udlændinge fik før indførelsen af den lavere introduktionsydelse, modvirkede integrationen. Den bedste integration sker på arbejdspladserne, hvor man f.eks. møder danskere. Høje offentlige ydelser kan modsat bevirke, at de pågældende ikke får nogen økonomisk gevinst ud af at påtage sig et arbejde og derfor bliver hjemme i det omfang, det kan lade sig gøre af hensyn til rådighed osv. Det kan betyde, at de ikke kommer ud blandt andre, og det modvirker i høj grad integrationen.

Kl. 15.40

Kristeligt Folkeparti har også haft den indvending, at nedsættelsen af ydelsen havde til hensigt at begrænse tilstrømningen af udlændinge, og det var de også imod. Den holdning kan jeg blot notere mig.

Endelig har Kristeligt Folkeparti fremført, at personer, som har været udenlands, f.eks. i arbejde for en humanitær organisation, også kommer på de lave ydelser. De er omfattet af de lave ydelser, fordi der ikke skal være nogen, der siger, at vi gør forskel på danskere og udlændinge i 7-års perioden. Regeringen skal indstille, at forslaget forkastes.

SF's beslutningsforslag går ud på, at Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af indeværende folketingsår at fremsætte lovforslag, der indebærer, at den særlige starthjælp til udlændinge, som har opholdt sig her i landet under 7 år, afskaffes, således at disse personer får ret til fuld kontanthjælp efter samme retningslinjer, som gælder for øvrige borgere.

Nu får vi jo debatten om B 99 om introduktionsydelse, og derfor vil bemærkningerne være nogenlunde de samme.

Nogle har udtalt til dagspressen, at der er behov for mange ekstraydelser, og her vil jeg så henvise til bemærkningerne til B 99, hvor man henviser til Indenrigsministeriets evaluering af 1999-ydelsen, der viste, at 92 pct. af flygtningene på et tidspunkt efter kommunens overtagelse af ansvaret havde modtaget hjælp i særlige tilfælde. Men den viste også, at flygtningene formodentlig ville have modtaget denne engangshjælp til etablering under alle omstændigheder, det vil sige uanset om introduktionsydelsen i 1999 var lavere end kontanthjælpen eller ej.

Der er også nogle, der har udtalt sig til dagspressen om, at de nyankomne har for få penge. Der er vel ikke andet at sige til det end at henvise til, at integrationen i hvert fald ikke lykkedes, dengang samfundet tilbød de nyankomne meget høje ydelser. Det er ganske enkelt denne regerings opfattelse, at dette ikke skyldtes, at de nyankomne ikke gerne ville arbejde, men at de også gerne ville have noget ud af at arbejde. Det får de nu, men det fik de ikke før.

Jeg bliver desværre nødt til afslutningsvis at forholde mig rent juridisk-teknisk til forslaget, som det er fremlagt. Forslaget angår ophævelsen af starthjælpen til udlændinge, hverken mere eller mindre. Hvis beslutningsforslaget bliver vedtaget i den fremsatte form, indebærer det ikke, at Folketinget pålægger Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration at ændre reglerne om integrationsydelse i integrationsloven, selv om jeg ved at læse bemærkningerne fornemmer, at det er nyankomne flygtninge og indvandrere fra tredjelande, der står forslagsstillerens hjerte meget nær.

Starthjælp har alene hjemmel i lov om aktiv socialpolitik, og det er en ydelse, der udbetales til såvel udlændinge som danskere, der ikke opfylder opholdsbetingelserne i lov om aktiv socialpolitik. Vedtages beslutningsforslaget i den fremsatte form, pålægges regeringen at udfærdige et lovforslag, der vil stille udlændinge på starthjælp bedre end danskere på starthjælp.

Der er muligvis ikke internationale konventioner, der forbyder Danmark at diskriminere egne statsborgere, men jeg synes alligevel, at forslaget, som det er lagt frem, lyder usympatisk. En dansker, der har været udsendt f.eks. for en humanitær organisation til Afrika i 3 år, skal således efter forslaget have mindre, når den pågældende kommer på offentlig hjælp, end den

tysker eller svensker, der slår sig ned her i landet, og som måske har været den pågældendes kollega nede i Afrika.

På den baggrund er jeg meget spændt på, om Kristeligt Folkeparti kan stemme for SF's forslag. Jeg tvivler oven i købet på, om SF selv kan.

Regeringen skal indstille, at beslutningsforslag nr. B 105 afvises.

Formanden:

Så tager vi fat på ordførerrækken.

Kl. 15.45

Flemming Oppfeldt (V):

Indledningsvis vil jeg sige, at Venstre ikke kan støtte nogen af de to beslutningsforslag. Det er klart, at SF's forslag nok må trækkes tilbage. Det kan vi jo ikke gøre, men man må håbe, at SF trækker det tilbage, for det kan selvfølgelig ikke vedtages, uden at vi kommer i karambolage med internationale konventioner om ligebehandling af borgere.

Men jeg vil prøve at koncentrere mig om principperne i Kristeligt Folkepartis beslutningsforslag og egentlig også om det, der ligger i intentionen i SF's forslag – bortset fra det med forskelsbehandlingen af danske statsborgere og udlændinge.

Der findes to veje i den måde, vi bygger vores integrationspolitik op på. Den ene vej fører os direkte ned i behandlersamfundet. Det vil sige, at det er vejen til at gøre flygtninge og indvandrere afhængige af vort behandlersamfund og dets ydelser. Den anden vej den fører til, at flygtninge og indvandrere bliver selvforsørgende, bliver en del af vort samfund, stiger op, tjener deres penge selv, betaler skat.

Den første vej er en blindgyde. Det er den, der lokker de fattige flygtninge og indvandrere med verdens højeste kontanthjælp. Den anden vej er Venstres vej. Her har vi nedjusteret forventningerne til verdens højeste kontanthjælp, således at man i de første 7 år i Danmark er berettiget til den mere beskedne starthjælp, såfremt der ikke er muligheder for at få et rigtigt arbejde, eller at man ikke er særlig motiveret til at tage et rigtigt arbejde, eller man er særlig motiveret til at tage et rigtigt arbejde ved at lære dansk i en fart.

Det er lige præcis det, vore bestræbelser går ud på: et rigtigt arbejde, gerne i den private sektor, kombineret med danskundervisning. Det er vejen til integration.

Hvis vi ser på kommunernes bestræbelser, kan vi se, at der er en del kommuner, som formår at sætte indvandrere og flygtninge i sving. Men der er også dem, der giver op over for denne indsats. Variationen er kolossal. Det har vi en opgørelse over, som er offentlig, fra Integrationsministeriet fra sidste efterår.

Der er ikke nogen speciel sammenhæng mellem kommunernes indsats og den stedlige arbejdsmarkedssituation. To kommuner, der ligger ved siden af hinanden, kan have to vidt forskellige indsatser på dette område. Det siger os noget om, at vi skal holde fast i starthjælpen, som den ser ud nu. Det er kommunernes forpligtelse at skaffe de ledige indvandrere beskæftigelse i stedet for starthjælp. Og det er Venstres klare opfattelse, at dette arbejde kan skaffes.

Siden vi indførte starthjælpen, har vi jo på en række punkter indledt et lovgivningsarbejde, som træder i kraft i disse måneder og hen over sommeren, og som understøtter bestræbelserne og med den motivation, som ligger i starthjælpen. Det er programmet for »Flere i arbejde«, og det er integrationsprogrammet, det er bl.a. danskundervisning i forbindelse med arbejdet, det er virksomhedspraktik, det er løntilskud, det er vejledende opkvalificering, og det er andre tiltag.

Så alt i alt: Vi ønsker at opretholde starthjælpen, for det første fordi den er en del af en ny integrationspolitik, som skal virke signalgivende over for indvandrerne om, at det danske samfund giver rettigheder, men at vi også stiller krav; for det andet fordi niveauet internationalt set er ganske højt, vores kontanthjælpsniveau er ganske højt; for det tredje fordi kommunerne skal bringes op på det højeste niveau for beskæftigelsesindsats; for det fjerde fordi starthjælpen skal have en chance for at samvirke med de mange andre tiltag, vi gør på integrations- og beskæftigelsesområdet.

Formanden:

Så er det korte bemærkninger, først fru Anne-Marie Meldgaard.

(Kort bemærkning).

Anne-Marie Meldgaard (S):

Jeg formoder, at Venstres ordfører kan huske, da vi behandlede L 126. Da havde regeringen beregnet, at når vi nåede frem til år 2010, ville man have opnået en besparelse på området i omegnen af 1,1 mia. kr., og samtidig ville loven være udgiftsneutral for kommunerne.

Jeg vil godt spørge Venstre, hvordan Venstre vil reagere, hvis udvalgsarbejdet omkring de to beslutningsforslag her viser, at regeringen kun fik ret i den første påstand, nemlig at staten høster de stigende besparelser, mens den anden påstand om udgiftsneutralitet for kommunerne viser sig at være blevet til udgiftsforøgelser. Vil Venstre i så fald være med til at løse de problemer?

Kl. 15.50

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Der skal ikke herske tvivl om, at vi i Kristeligt Folkeparti finder, at integration er utrolig vigtig og også det at blive tilknyttet arbejdsmarkedet. Så jeg tror egentlig godt, at vi kunne blive enige om målet, men metoden til at nå det mål er vi ikke enige om.

Det gør altså indtryk, når kommunerne igen og igen påpeger, at de har nogle problemer på det område. Det hænger ikke sammen. Tværtimod får vi altså nu nytillkomne isoleret, i stedet for at de bliver en del af samfundet.

Men hvis Venstre har ret i deres argumentation, kunne man jo spørge, hvilket jeg faktisk også kommer ind på i beslutningsforslaget: Hvis lavere ydelser til personer på overførselsindkomst virkelig fører til, at man kommer i arbejde, hvorfor så ikke sætte ydelserne generelt ned på alle overførselsindkomster til personer, der er i stand til at arbejde? Hvorfor kun for en bestemt gruppe af borgere i dette land? Hvorfor skulle det kun virke motiverende dér og ikke over hele linjen? For ellers ville der jo ikke være sammenhæng i den argumentation, Venstre har.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

To spørgsmål til Venstres ordfører. Det ene kan man sige er om en tese, nemlig at hvis folk kommer på lavere indkomster, kommer de også i arbejde. Mig bekendt har vi fået nye tal i dag, der siger, at arbejdsløsheden det sidste år er steget med 22.000, den sidste måned med 5.000.

Men da ordningen trådte i kraft den 1. juli 2002, har man jo haft masser af tid til at indhente tal. Vil hr. Flemming Oppfeldt ikke godt fremlægge de tal, der understøtter, at tesen holder? Der har været 8 måneder til at lave empiriske analyser, så jeg formoder, at hr. Flemming Oppfeldt ganske overbevisende er i stand til at komme med tallene i løbet af et kort øjeblik. Det ven-

ter jeg med meget stor spænding på. Det er så det ene spørgsmål.

Det andet er det principielle spørgsmål, som også blev stillet før. Da det her blev vedtaget, sagde hr. Bertel Haarder, at det var gjort af kærlighed til mennesker. Hvorfor kun kærlighed til mennesker, der kommer andre steder fra? Hvis det i virkeligheden er en kærlighedsakt at sætte mennesker ned i ydelse, er det vel indlysende, at det næste er meget store grupper af danskere, der skal sættes ned i ydelse – og det er ikke gjort, fordi man ikke kan lide dem, det er gjort af kærlighed.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Hr. Villy Søvndal spørger, og det gør Kristeligt Folkepartis ordfører også: Hvorfor ikke sætte ydelserne ned for alle, hvis det her virker over for nogle? Hvorfor ikke gøre det for alle?

Men det hænger jo sammen med det, som jeg også nævnte i mit indlæg, at når ydelserne har den profil, som de har, altså at starthjælpen ser sådan ud, er det også for at sende det signal ud, at inden man kommer til det danske samfund, skal man forberede sig på, hvor store ydelserne er i det danske samfund.

Man kan sige, at hvis man kommer fra Konyaprovinserne i Tyrkiet eller fra Somaliland, er 20.000 eller 22.000 kr. i kontanthjælp en voldsomt stor ydelse.

Så spørger SF's ordfører, og Socialdemokratiets spørger også, om, hvad erfaringerne er, og der vil jeg så sige, at jeg tror, vi først kan sige noget endeligt om erfaringerne, når vi har starthjælpen i kombination med de arbejdsmarkedspolitiske tiltag, som vi er ved at vedtage disse måneder, således at vi først kan sige noget om erfaringerne, når der er gået nogen tid, når den øvrige politik også er vedtaget og virker.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Det var jo ikke et svar, vi fik. Starthjælpen skal virke som et signal i forhold til udlændinge, der kommer hertil, så man finder ud af, at det ikke er et slaraffenland, man er kommet til. Det ville da også virke, hvis det var samtlige arbejdsløse, samtlige, der ikke kan klare sig selv, der blev sat på startydelse.

Med andre ord, hvorfor rækker Venstres kærlighed ikke til alle bistandsklienterne? Hvorfor kommer Venstre ikke med et forslag om at sætte ydelserne til samtlige bistandsklienter ned på

starthjælpen? Det må da virke akkurat lige så godt i forhold til bistandsklienter som i forhold til mennesker, der ikke har opholdt sig 7 år ud af 8 år i det danske samfund.

Der er ganske enkelt ikke sammenhæng i Venstres politik, eller også er det mig, der ikke kan se den.

Kl. 15.55

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Det første svar fra hr. Flemming Oppfeldt var, at man ikke kunne se noget endnu. Jeg forstår, at det er noget langtidsvirkende, vi har med at gøre. Det er klart, at det afføder spørgsmålet: Hvornår kan man se noget? Er det ved udløbet af det her årti, eller hvornår vil man være i stand til at se noget? Er det om 1 år, vi kan måle det her, eller hvornår kan vi måle det?

Hvis virkningen er, at der ikke er flere, der er kommet i arbejde, er det her så en bragende fiasko, der kun har betydet, at vi har placeret nogle mennesker på et forsørgelsesniveau, vi aldrig tidligere har eksperimenteret med i Danmark? Og vil regeringen så ophæve det, hvis virkningen er, som den var sidste gang, at det her ikke virker på anden måde, end at nogle mennesker bliver anbragt på et forsørgelsesniveau, der er utrolig lavt?

Så var jeg meget spændt på hr. Flemming Oppfeldts svar på spørgsmålet om, hvorfor det ikke skulle gælde for andre, og at hvis virkningen virkelig er så positiv, er det da næsten ondt over for så mange grupper ikke også at lade dem blive omfattet af kærlighedsakten, men det svarede hr. Flemming Oppfeldt slet ikke på.

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Hvis denne starthjælp, denne forsørgelsesmulighed ved den her lave ydelse, virkelig får de enkelte i arbejde, så de er topmotiverede til at komme ud på arbejdsmarkedet og forsørge sig selv og tage ansvar, må det her fantastiske middel, som regeringen jo mener de har, kunne gælde for andre borgere.

Ønsker vi ikke, at andre borgere i dette samfund skal på arbejdsmarkedet og være motiverede til at tage ansvar og være en del af samfundet? Det må da være nøjagtig det samme, uanset hvilken baggrund vi kommer med. Det er vel et krav, som man har til andre borgere her i samfundet.

Så jeg forstår ikke den sammenhæng, som Venstres ordfører ser det her spørgsmål i.

Det er vigtigt, at den starthjælp, der bliver givet, også er det element, der gør, at man kan blive en del af dette samfund. Vi mener ikke på nuværende tidspunkt, at vi overhovedet har set, at det virker, men hvis det gør, så vil jeg meget gerne se en begrundelse for dette.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Starthjælpen, som blev indført for 8 måneder siden, skal ses i sammenhæng med den øvrige lovgivning, vi gennemfører. Den øvrige lovgivning er jo ikke vedtaget endnu, den øvrige lovgivning har været til behandling i dag og for 14 dage siden og træder i kraft om nogle måneder. Bl.a. er de skærpede rådighedskrav, der ligger i vores arbejdsmarkedslovgivning og den kommunale beskæftigelseslovgivning, jo blevet ændret. Derfor kan man ikke sige noget bestemt om den samlede virkning af integrationspolitikken og starthjælpen i forening.

Vi har en række job til rådighed i vort samfund. SF henviser til beskæftigessituationen i Vejle Amt, hvor to kommuner siger, at de ikke kan skaffe job til folk, men i Vejle Amt er der faktisk job til folk. Og derfor påpeger vi, at der er en systemfejl, at det jo ikke er ydelserne, vi skal diskutere, men hvordan vi får systemet til at levere de job, der findes, og tilbyde indvanderne de her job.

(Kort bemærkning).

Anne-Marie Meldgaard (S):

Jeg hørte ikke rigtig Venstres ordfører svare mig på spørgsmålet om, hvorvidt Venstre vil være med til at ændre på reglerne, hvis det nu viser sig, når vi får tallene ude fra kommunerne, at det ikke er udgiftsneutralt, og at kommunerne kan påvise, at det koster dem mange penge i ekstraudgifter, supplerende ydelser osv. til de mennesker, som er kommet på starthjælp.

Jeg synes, det er vigtigt, at vi få det belyst og også får en melding fra det største regeringsparti, om man kan regne med dem, hvis det nu viser sig, at det, regeringen har lovet kommunerne, ikke holder stik.

Kl. 16.00

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Jeg vil gerne vide, hvilke initiativer der er taget for at få evalueret denne her ordning. Regerin-

gen har den holdning, at starthjælpen vil virke, men hvad har man sat i værk for at måle, om den virker? Det var mit ene spørgsmål.

Det andet er mere en kommentar til noget af det, Venstres ordfører siger, nemlig at starthjælpen skal ses i relation til, hvad vi i øvrigt foretager os. Det er jeg fuldstændig enig i.

Med det lovforslag, der blev behandlet for få timer siden her i salen, og som drejer sig om, at vi løser de samspilsproblemer, der er mellem kontanthjælpen og den laveste løn, man kan få ude på arbejdsmarkedet, burde argumenterne også være til stede for at se, om vi så kan afskaffe starthjælpen. For de problemer, vi med sikkerhed havde i bistandshjælpssystemet og kontanthjælpssystemet, bliver løst med det lovforslag, der er blevet fremsat i dag. Det vil jo også gælde flygtninge og andre, også statsborgere, der ikke har opholdt sig i 7 år ud af 8 i Danmark. De problemer, der ville være med samspilsproblemer, ville også være løst med den lovgivning, der er blevet lagt frem.

Med andre ord: Hvorfor er vi så ikke klar til at afskaffe starthjælpen?

Formanden:

Hr. Villy Søvnald for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det er igen til spørgsmålet om, hvordan det kan måles, om det her virker, hvor hr. Flemming Oppfeldt siger, at det her kan man jo ikke se, fordi hele summen af arbejdsmarkedspolitiske tiltag skal ses i sammenhæng, før man kan vurdere, om det her virker.

Jeg synes modsat, at det må være en unik situation at have et enkelt tiltag, der trådte i kraft den 1. juli sidste år og nu har virket i 8 måneder, og så at analysere det. Det kan vi jo gøre under udvalgsbehandlingen, vi kan jo stille et spørgsmål, der lyder: Hvordan ser beskæftigelsen ud i dag, f.eks. i forhold til sidste dag i juni?

Hvis den udvikling viser, at beskæftigelsen har været faldende, så er succesmålet jo ikke nået; så har det her vist sig endnu en gang at være den fiasko, nogle af os advarede imod. Så vil jeg bare spørge hr. Flemming Oppfeldt: Hvis det viser sig, at det er tilfældet, vil hr. Flemming Oppfeldt så tage konsekvensen af det og fjerne det her igen?

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Jeg tror, at vi diskuterer to forskellige rum. Nogle af dem, der spørger mig, diskuterer et rum, hvor man diskuterer ydelser, og jeg diskuterer et rum, hvor jeg interesserer mig for arbejdspladser. Det er her, den grundlæggende forskel er.

Diskussionen om ydelser var den, der blev taget om starthjælpen den 1. juli sidste år, men diskussionen om arbejdspladser, hvordan rådighedsforpligtelsen er ude i kommunerne, hvordan vi får kommunerne til at leve op til rådighedsforpligtelsen, hvordan vi får kommunerne til at tilbyde folk job, starter jo først nu.

Hvis man går ind på arbejdsformidlingens hjemmeside, Vejle Amt, går's dato, er der 20 job til rådighed for flygtninge og indvandrere, som umiddelbart kan bestrides; 20 job bare i Vejle Amt, de står klar i dag – det gjorde de i hvert fald i går. Og det er det, hele diskussionen tager udgangspunkt i, nemlig klagerne i Juelsminde og klagerne i Hedensted.

Så spørger Socialdemokratiet: Hvad nu, hvis ydelserne kører derudad og udgifterne bliver større og større, vil man så ikke gøre noget? Men vi regner rent faktisk med, at reformen om »Fle-re i arbejde« og integrationstiltagene kommer til at virke i samspil med starthjælpen.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Fru Bodil Kornbek for tredje gang og derefter fru Anne-Marie Meldgaard for tredje gang.

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Starthjælp er jo egentlig noget, Falck yder bilister, når de om vinteren er gået i stå, så de kan komme i gang igen. Denne starthjælp får måske nærmest mennesker på slæb ved at få dem klientgjort, og det vel egentlig helt modsat af det, som regeringen i hvert fald har som intention.

Jeg synes også, at det er ganske tankevækkende, hvis man 8 måneder efter, at man har sat noget i værk, først fylder hullerne ud og siger, at nu er der 20 job – hvad så i de 8 måneder, der er gået, på en starthjælp, der er så lav? Er man bare ligeglad? Jeg synes, det er tankevækkende, at man så ikke i det mindste, når man taler om sammenhæng, virkelig sørger for, at der er sammenhæng, og at der ikke går så lang tid, som der går.

Kl. 16.05

Det, der er interessant, er, hvis vi under udvalgsarbejdet må få nogle af de her evalueringer

og analyser, for det er ekstremt vigtigt for at vide, om det her virkelig er effektivt, eller om det ikke er.

Hvis det viser sig ikke at være det, er regeringen så så ansvarlig, at den siger: O.k. det virkede ikke efter hensigten, vi når ikke vores mål med den her metode, altså er vi villige til, selvfølgelig og naturligt, at ændre det?

(Kort bemærkning).

Anne-Marie Meldgaard (S):

Det lykkedes heller ikke i anden omgang at få et svar fra Venstres ordfører. Så må vi ty til udvalgsbehandlingen, og så må ministeren jo svare på, om man vil leve op til det, man ligesom har stillet kommunerne i udsigt.

Hr. Flemming Oppfeldt vil hellere tale om beskæftigelse. Det kan vi så godt tale om. Vi står her i en situation, hvor ledigheden dag for dag stiger i det her land, og jeg vil så spørge Venstres ordfører, om han mener, at det vil blive nemmere for den her gruppe, som er på starthjælp, at få job, i takt med at ledigheden stiger fra dag til dag.

Så vil jeg også godt spørge til de der 20 job, der er i Vejle: Har hr. Flemming Oppfeldt undersøgt, om de også kan besættes af fremmede? Har hr. Flemming Oppfeldt og Venstre måske lavet en aftale med Vejle om, at de her job står der, og på den måde været med til at sige, at de jo ikke vil have de her job? Der ligger sådan en undertone i den måde, hr. Flemming Oppfeldt melder ud på, som om man indforstået siger, at udlændingene ikke ønsker de her job.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg synes jo, at hr. Oppfeldt er så underlig defensiv og begynder at snakke om, at nu gælder det om at skaffe beskæftigelse og arbejde til de her indvandrere og nyttilkomne.

Det hænger jo slet ikke sammen, for hvis det var det, det handlede om, og hvis det var noget, kommunerne skulle gøre en aktiv indsats for, som hr. Oppfeldt siger, skulle de her mennesker jo have så høj starthjælp som overhovedet muligt. Det ville virkelig motivere kommunerne til hurtigst muligt at få dem væk fra det system. Jo mindre, de får, jo mere kan kommunerne være ligeglade. Så det hænger ikke sammen.

Der, hvor jeg synes, at hr. Oppfeldt er så underlig defensiv, er, når hr. Oppfeldt ikke klart siger til alle kritikerne, at det da ikke er noget, der specielt er rettet mod udlændinge. Regeringen

har da gennemført massevis af forringelser for de dårligst stillede i det her land. Bare i dag: Ægtefæller på kontanthjælp kan blive skåret ned fra 10.859 kr. til 2.542 kr.; unge under 25 år bliver beskåret; bistandsklienter med store boligudgifter bliver beskåret osv., osv. Det er jo en hel generel politik, regeringen har. Er det ikke rigtigt, hr. Oppfeldt?

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Jeg mener, at jeg svarede den socialdemokratiske ordfører i en tidligere omgang, men så må jeg gøre det tydeligt. Vi regner ikke med, at kommunernes udgifter kommer til at vokse, for så vil det jo underminere den politik, vi står for. Vi ønsker faktisk, at de sociale udgifter bliver mindre som følge af, at folk kommer i beskæftigelse.

Så spørger den socialdemokratiske ordfører om de her job i Vejle Amt, om jeg har undersøgt, hvad det er for noget. Det har jeg faktisk gjort, og de er til rådighed for indvandrere og flygtninge, som jeg har fået det oplyst. Det er rengøringsjob, opvaskejob, køkkenhjælp og job i landbruget; job, der umiddelbart kan bestrides af indvandrere og flygtninge og alle andre ufaglærte.

Det er lidt af en luksusdiskussion, at vi ikke tager fat om spørgsmål om, hvordan vi får folk ind på arbejdsmarkedet, men hænger os i, hvordan ydelserne ser ud.

Jeg vil sige til hr. Søren Søndergaard, at han ikke har ret i sin opremsning, for dagpengesatserne er uændrede, kontanthjælpssatserne er generelt uændrede, førtidspensionen er uændret, folkepensionen er uændret, stort set alt, hvad der findes, er uændret.

Vores konklusion på det her er, at starthjælpen skal ses i sammenhæng med de andre integrationsværktøjer, som Folketinget er ved at gennemføre i øjeblikket, herunder også programmet »Flere i arbejde«, og først, når de to elementer kan ses i sammenhæng, kan vi få en integrationspolitik, som rykker for alvor.

Kl. 16.10

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det fru Elsebeth Gerner Nielsen for tredje gang.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Hvis det viser sig, at starthjælpen virker, vil hr. Flemming Oppfeldt så tage initiativ til, at alle på kontanthjælp øjeblikkelig kommer på start-hjælp?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Nu kunne man måske drage den konklusion af det, hr. Oppfeldt sagde, at det rent faktisk er, fordi det er udlændinge, at man mener, ydelsen skal være særlig lav, og at det er det motiv, der ligger bag.

Jeg vil alligevel ikke konkludere det, for jeg har jo været her i salen hele dagen, og jeg har været med til at behandle de tidligere forslag, og der var det ikke kun udlændinge, det gik ud over. Det var også ganske almindelige danskere, der er kommet skævt ind på arbejdsmarkedet, som hænger løst på arbejdsmarkedet, som får et ordentligt fur af regeringens politik.

Regeringens politik er ikke specielt vendt mod udlændinge. Den er vendt mod udlændinge med en løs tilknytning til arbejdsmarkedet, men den er også vendt mod de dårligst stillede danskere. Det er derfor, vi er så meget imod den.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Jeg tror egentlig, at fru Elsebeth Gerner var vidne for mig over for Enhedslisten med hensyn til, at det ikke er alle de andre områder, der er ramt. Det er starthjælpen for dem, der kommer til Danmark, der er lavere end vores normale kontanthjælp.

Så kommer spørgsmålet fra fru Elsebeth Gerner, som også er blevet stillet tidligere, som jeg måske ikke har svaret helt tydeligt på: Hvis det her er godt, hvorfor skal det så ikke virke for alle? Her er det så bare det, at vi ikke ændrer på ydelserne for alle de andre, for de er her jo. De bor her jo, og de kan ikke ændre, havde jeg nær sagt, indflytningsadfærd. Naturligvis kan de ikke det.

Men for dem, der kommer til landet og gør sig overvejelser om, hvor de skal slå sig ned, hvad de skal i fremtiden, synes vi, at det er et meget vigtigt signal at sige: Velkommen til Danmark, I skal bare vide, at her har I pligter, og her har I rettigheder.

Vi har måske sat en meget tyk streg under pligterne med starthjælpen. Det kan godt være, at Det Radikale Venstre ikke er enige med os i

argumentet, men det er i hvert fald et af vores argumenter for at have to forskellige sæt ydelser.

Så var der et andet spørgsmål, som fru Elsebeth Gerner også har stillet, som jeg ikke fik svar på, nemlig om undersøgelserne. Det er klart, at når vi får flere i arbejde, når flere kommer igennem beskæftigelsesprogrammet, og når vi får integrationspolitikken igennem sammen med starthjælpen, bør der jo laves undersøgelser af, hvilken effekt vi får ud af det. Det er da klart. Men vi kan ikke lave troværdige undersøgelser om noget, når vi ikke har alle værktøjer i gang.

Jeg vil sige, at den undersøgelse, som nok er væsentlig at holde sig til, er den, der hedder »Undersøgelse af den kommunale aktiveringsindsats«, som blev offentliggjort i oktober-november måned, og som Folketinget kender. Den siger, at der ikke er nogen sammenhæng; der er ikke nogen sammenhæng til det lokale arbejdsmarked; det er ikke nogen sammenhæng til den lokale beskæftigelsespolitik; det er en vidt forskellig aktiveringspolitik, der foretages i Danmark, og det er en systemfejl, at folk ikke er i beskæftigelse.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det fru Anne-Marie Meldgaard som ordfører.

Anne-Marie Meldgaard (S):

Da vores ordfører, fru Karen J. Klint, ikke kan være her i dag, skal jeg læse følgende i stedet for hende:

Det er godt, at vi i dag har to beslutningsforslag, der tvinger hele Folketinget til at se på følgerne af regeringens indførelse af starthjælpen, for da vi sidste forår behandlede L 126 om indførelse af starthjælpen, var regeringen ikke selv indstillet på, at der skulle laves en evaluering eller indsættes en revisionsparagraf i loven.

Det er altid op til Folketinget at revurdere en lov på et hvilket som helst tidspunkt, lød svaret fra regeringen. Folketinget må derfor selv holde øje med lovens konsekvenser. Hertil er begge beslutningsforslag meget velegnede, for de åbner op for, at der nu kan stilles en række spørgsmål, og deputationer kan bede om foretræde, hvis de har erfaringer, Folketinget bør gøres bekendt med.

Kl. 16.15

Socialdemokratiet er efter lovens tilblivelse ikke blevet gladere for starthjælpen, og vi forud-

ser, at arbejdsmarkedet er blevet endnu sværere at komme ud på nu, hvor regeringens politik har øget arbejdsløsheden. Det er derfor meget relevant, at SF i bemærkningerne gentager udlændinge- og integrationsministerens svar fra behandlingen af ændringerne af udlændingeloven den 7. februar i år, altså L 157, om det næsten umulige i at skaffe job til udlændinge. Det svar er nemlig værd at huske.

Selv om indførelsen af starthjælpen skete ved en lov under beskæftigelsesministeren, er de to ministre trods alt både fra det samme parti og fra den samme regering. Og det er helt tydeligt, at den ene høster besparelserne fra indførelsen af starthjælpen, og den anden står med nogle integrationsproblemer, der er blevet kraftigt forstærket, fordi den lave ydelse og de manglende muligheder på arbejdsmarkedet øger risikoen for, at mennesker isoleres fra det samfund, de ellers bør deltage aktivt i.

Et andet fokusområde i udvalgsarbejdet, som vi ønsker belyst, er de eventuelt afledte økonomiske konsekvenser for kommunerne. For mens regeringen havde beregnet, at staten ved ændringen skulle tjene 30 mio. kr. i 2002, 195 mio. kr. i 2003, 360 mio. kr. i 2004, og helt frem til 2010 er den beregnede besparelse angivet til at være næsten 1,1 mia. kr., var påstanden samtidig, at loven var udgiftsneutral for kommunerne. Vi tror mest på, at påstanden om besparelser er rigtig, og vi frygter, at kommunerne allerede nu har merudgifter på grund af ekstra tildeling af enkeltydelser.

Debatten om de svage og handicappede udlændinges forhold ønsker vi også at få belyst ekstra under udvalgsarbejdet. Får de den førtidspension, som beskæftigelsesministeren stiller i udsigt under samråd og senere under debatten her i salen om lovforslaget, eller har de udsigt til lange periode udelukkende på starthjælp? Det er meget vigtigt for Socialdemokratiet at få netop den ting belyst, da vi brugte meget tid på at bede om svar fra ministeren. Men det var lidt uklart, hvad der ville ske fremover.

Vi tror faktisk, at de her to beslutningsforslag er et vigtigt og et grundigt udvalgsarbejde værdigt, da der skal nogle fakta på bordet, for ellers forudser vi, at beslutningsforslagene blot bliver stemt ned uden nogen særlig debat, for flertallet her i salen har jo ikke flyttet sig. Det er derfor mindretallets lod at fremskaffe de fakta. Og jeg skal love, at det vil Socialdemokratiet gerne bidrage med, da vi vil arbejde hen mod at få afskaffet starthjælpen.

Søren Krarup (DF):

Med loven om ændring af lov om aktiv socialpolitik og integrationsloven, lov nr. 361, indførtes fra den 1. juli 2002 den ordning, man kalder starthjælp, og som består i, at indtil udlændinge har opholdt sig lovligt i Danmark i 7 år, modtager de en lavere offentlige ydelse end kontanthjælp.

Hvad er meningen med denne ændring? Det er i mine øjne for det første at gøre det mindre attraktivt for deltagere i den moderne folkevandring fra den tredje verden til den vestlige verden at komme til Danmark; et yderst nødvendigt formål, et højst fornødent forsøg på at beskytte et lille land mod denne folkevandring, som virkelig udgør en trussel imod hele Vesten og især imod en nation af Danmarks størrelse.

Det har altid harmet og forarget mig, at alverdens flygtninge fra Langtbortistan kan komme rejsende til Danmark og uden videre blive sidestillet med danske borgere. Nej, danske borgere skal naturligvis have en særstilling i det Danmark, der er deres fædreland, og hvor de har bidraget til at skabe et godt samfund. Starthjælpens forskel fra kontanthjælpen er for det første en understregning af dette forhold.

Kl. 16.20

Det andet formål er at anspore nyankomne udlændinge til at forsøge at forsøge sig selv, eller med andre ord: at give dem et incitament til at komme ud på arbejdsmarkedet. Det skal kunne betale sig at arbejde. Det skal ikke være sådan, at man lige så godt kan lade være, og derfor er starthjælpen beskeden og skal være det, svarende til den SU, for hvilken danske studerende må klare sig. Er det groft at give nyankomne udlændinge samme vilkår som danske studenter? Er det småligt og uværdigt, at Danmark ikke offerer det samme på nyankomne fremmede som på sine egne børn under uddannelse? Det mener Kristeligt Folkeparti og Socialistisk Folkeparti altså, men det mener Dansk Folkeparti ikke. Vi finder starthjælpen både rimelig og rigtig.

Vi vil også understrege, at loven ikke har haft lang tid at virke i. En lovs virkninger kan ikke bedømmes over en så kort periode, man må give den mulighed for at få konsekvenser. Men må jeg tilføje, at jeg ikke nærer nogen forventning om, at sådanne nøgterne argumenter vil gøre indtryk på Kristeligt Folkeparti, for vi står her ikke over for nøgternhed, men over for det, der kaldes for ideologi, når vi taler om Socialistisk Folkeparti, og sværmeri, når vi taler om Kristeligt Folkeparti.

Det er tankevækkende, men absolut ikke tilfældigt, at disse to partier har samme holdning og samme formål med de to forslag, der nu er til behandling. Når man som Kristeligt Folkeparti gør kristendom til politik og moral, for ikke at sige moralisme, havner man nødvendigvis i samme bås som den socialisme, der også påkalder sig et højere formål i sine politiske foranstaltninger.

Formålene har ikke samme navn. I det ene tilfælde misbruger man det kristelige sprog og taler om guddommelig retfærdighed, i det andet tilfælde er det humanismen, der fører ordet, og derfor taler socialismen om medmenneskelig eller humanitær retfærdighed. Men meningen er den samme. Meningen er i begge tilfælde at bruge absolutte målestokke på denne relative jord, eller anderledes sagt: at lade et religiøst perspektiv sætte det verdslige.

I Dansk Folkeparti agter vi ikke at sammenblande religion og verdslighed. Vi vil give kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er. Vi lovgiver ikke af hensyn til en højere absolut retfærdighed, men for at gavne Danmark og det danske folk, og med dette som udgangspunkt siger vi nej til begge forslagene.

Lars Barfoed (KF):

Integration af indvandrere i det danske samfund er en af de største udfordringer, vi står over for i dette samfund nu og i de kommende ganske mange år.

Hvis det var sådan, at de indvandrere, som bor i Danmark, havde den samme erhvervsfrekvens som danske borgere, ville der være 60.000 flere ude på det danske arbejdsmarked. Det er ganske tankevækkende, og det viser, at vi kan gøre både indvandrerne og det danske samfund en kæmpe tjeneste, hvis vi bliver bedre til at integrere. Derfor skal der sættes ind på alle fronter.

Mange tal tyder også på, at Danmark faktisk er et af de lande i verden, der er dårligst til at integrere udlændinge i samfundet – både på arbejdsmarkedet, kulturelt og på anden vis. Derfor er det, som jeg startede med at sige, virkelig en kæmpe udfordring, vi står over for, og derfor indgår der også mange elementer i den. Vi skal tage alle instrumenter i brug for at sikre en så god integration som overhovedet muligt.

En af de ting, man kan hæfte sig ved, når man rundtomkring i verden ser på, hvor det er lykkedes at integrere udlændinge godt, og hvor det ikke er lykkedes, viser det sig, at de lande, hvor

man er bedst til at integrere udlændinge, er de lande, hvor der er nogle mærkbare forskelle alt afhængig af, om man får et arbejde eller man ikke får et arbejde. Det skal med andre ord kunne betale sig at gøre en indsats; der skal være et incitament. Jeg siger ikke, det er det eneste instrument, og jeg siger ikke, at det er den eneste faktor, der har betydning, men det er en faktor, der tilsyneladende spiller en rolle. Det viser sammenligninger landene imellem, og det er den faktor, starthjælpen tilgodeser.

Kl. 16.25

Starthjælpen skaber en bedre incitamentsstruktur, men den skal selvfølgelig ledsages af andre foranstaltninger, herunder de muligheder, som arbejdsmarkedsreformen »Flere i arbejde« giver. Når vi skal integrere eller i det hele taget få folk i arbejde, skal vi i højere grad tage udgangspunkt i den enkelte arbejdssøgendes egen situation og tilrettelægge et handlingsforløb, der tager udgangspunkt i, hvad vedkommende selv har som udgangspunkt uddannelsesmæssigt og på anden måde, og hvad vedkommende selv har af ønsker om aktivering og formidling. Derfor hænger denne problemstilling sammen med en lang række andre faktorer. Starthjælpen kan ikke ses isoleret.

Så må jeg sige, at jeg synes, det er alt for tidligt, at denne debat kommer op igen. Vi havde i sidste samling debatten om lovforslaget, det er trådt i kraft for 8 måneder siden, og endnu kan man slet ikke sige noget fornuftigt om, hvordan det virker. Men jeg skal samtidig sige, at Det Konservative Folkeparti naturligvis er interesseret i at følge effekterne af lovgivningen om start-hjælp. Det vil vi gøre under udvalgsarbejdet, og det vil vi gøre på længere sigt, for selvfølgelig skal vi holde øje med, hvordan det går.

Vi er altid parat til at justere regler, hvis det er sådan, at det viser sig, at der er behov for at gøre det; der er jo ikke noget, der er helligt i den forbindelse. Men lige nu er det alt for tidligt at ændre de regler, som vi dårligt har fået til at fungere endnu.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg kan forstå, at Det Konservative Folkeparti mener, at man rent faktisk kan komme i arbejde, just når man har fået asyl, samtidig med at Det Konservative Folkeparti erkender, at man ikke kan komme i arbejde, på trods af at man har boet her i Danmark i flere år. Jeg forstår slet ikke

den måde at tænke på. men jeg synes, det kunne være interessant at se lidt på tallene.

Som folketingsmedlem får man et skattefrit omkostningstillæg – et skattefrit omkostningstillæg – som er på 4.088 kr. om måneden. Når man er enlig og fyldt 25 år, får man 5.266 kr. om måneden i starthjælp, og derfor vil jeg godt spørge De Konservatives ordfører: Sætter det ikke tingene en lille smule i relief? Vi får omkostningstillæg, fordi vi har nogle ekstra transportudgifter og skal spise lidt mere ude i byen, osv., og det skal kædes sammen med, at de mennesker skal leve for stort set det samme beløb.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Hr. Lars Barfoed har lige deltaget i behandlingen af lovforslag nr. L 191, og i den forbindelse kunne jeg godt tænke mig at vide: Hvad er årsagen til, at hr. Lars Barfoed mener, at L 191 rent faktisk løser de samspilsproblemer, vi har haft, og den manglende incitamentsstruktur, der har været årsagen til, at mennesker på den ene eller anden form for offentlig ydelse ikke søger arbejde?

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Jeg takker hr. Lars Barfoed for den ansvarlighed, han udviser ved netop at erkende: Vi vil følge det nøje, vi vil se på, om det har den effekt, som vi egentlig ønsker det skal have, og er det ikke tilfældet, er vi villige til at ændre det, vi selv har besluttet. Det tager jeg hatten af for. Det afføder trods alt respekt.

Der er allerede kommet en del meldinger om, hvor svært det er ude i kommunerne. Også fra flygtningene selv og fra organisationerne lyder det, at det her faktisk klientgør flygtningene, altså det modsatte af det, regeringen ønsker. Hvor lang tid mener hr. Barfoed, at der skal gå? 8 måneder er åbenbart ikke nok ifølge de meldinger, der kommer, og hvor lang tid skal der gå, før man vil reagere på det?

Jeg kunne have tænkt mig, at regeringen faktisk valgte at følge området nøje, så jeg var fri for at fremsætte forslaget her; at regeringen selv havde taget ansvaret og sagt: Vi vil følge det nøje, se, om det har den virkning, vi ønsker, og så handle derefter.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Hr. Lars Barfoed for at svare.

Kl. 16.30

(Kort bemærkning).

Lars Barfoed (KF):

Fru Anne Baastrup hæfter sig ved det skattefri omkostningstillæg, som folketingsmedlemmer modtager. Nu kan man altså nævne mange eksempler på lønninger og vederlag, som folk i dette samfund får, og som langt overstiger starthjælpen, så jeg ved ikke, hvorfor det lige præcis er det tillæg, der skal fremhæves her.

Jeg synes ikke, det sætter noget som helst i relief. Det interessante er, hvilken løn der er alternativet til kontanthjælp, og om det fornødne incitament er til stede. Det er jo dét, det skal måles på. Det er jo ikke sådan, at alle indvandrere kan blive folketingsmedlemmer – ja, det kan de godt, hvis de bliver valgt, efter at de først har opnået statsborgerskab osv., men jeg kan slet ikke se det rigtige i at sammenligne med folketingsmedlemmer. Den relevante sammenligning er med de job, indvandrere kan få: Hvordan er lønnen her i forhold til kontanthjælpen? Det er her, incitamentet ligger.

Fru Elsebeth Gerner Nielsen spørger, om de stramninger, der gennemføres i forbindelse med »Flere i arbejde«, som Det Radikale Venstre jo også støtter, ikke løser alle problemerne. Nej, det mener jeg ikke de gør. Inden vi foreslog de stramninger i kontanthjælpssystemet, som netop har været debatteret nu i dag, indførte vi starthjælpen, så jeg synes, de to ting supplerer hinanden.

Til fru Bodil Kornbek, som siger, at det er godt, vi vil følge udviklingen: Jamen vi er jo så enige om, at det er vigtigt, at vi følger udviklingen. Fru Bodil Kornbek mener så, at der allerede i dag er dokumentation nok for at ændre reglerne, men det mener jeg ikke er tilfældet. Jeg mener ikke, der er foretaget nogen undersøgelser, som viser, hvordan det her virker, og der er nødvendigvis behov for at se på effekterne på længere sigt i kombination med de mange andre tiltag, vi foretager for at forbedre integrationen.

Man skal jo også huske, at talmaterialet formentligt er ret lille. Det vedrører jo kun dem, som er kommet til landet, siden reglen blev indført. De, som fik kontanthjælp, da reglen trådte i kraft, er jo ikke gået ned i kontanthjælp, så derfor er det noget, man først kan se effekterne af på lidt længere sigt.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Begrundelsen for, at jeg nævnte folketingsmedlemmers omkostningstillæg, der jo er skattefrit

og stort set er større end den starthjælpsydelse, man kan få som enlig, når man er fyldt 25, var at vise, at det er ekstremt svært, når man lever på et så højt niveau, som vi gør som folketingsmedlemmer, overhovedet at sætte sig ind i, hvad det er for en fattigdomsfælde, man placerer de mennesker i. Det hører jo også med i billedet, at de børn, som ikke har råd til at komme i fodboldklub og ikke har råd til at gå i fritidsklub, simpelt hen kommer til at leve i deres forældres fattigdomsfælde.

Hr. Barfoed er fuldstændig enig med mig i, at det er teknisk umuligt for dem at få et arbejde. Vi kender arbejdsløshedsprocenten for flygtninge og indvandrere generelt, når de har boet her i mange år, men her drejer det sig om folk, der lige er kommet hertil, og de kan ikke komme i arbejde. Faaborg Kommune har sagt, at de bliver nødt til at yde ekstra tilskud, så det, vi gør ved de mennesker, er at klientgøre dem, og det, vi lærer deres børn, er, at de bliver marginaliserede. Er det integration? Det mener SF ikke.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg studsede over en enkelt ting, som hr. Lars Barfoed sagde, nemlig at hvis indvandrere havde den samme erhvervsfrekvens som danskere, ville der være 60.000 flere i arbejde. Det bygger i hvert fald på den forudsætning, at der er 60.000 ledige job, som skal besættes, for ellers ville de jo ikke være i arbejde, og hvis de måske var i arbejde, ville der være nogle danskere, der var arbejdsløse. Sådan er det jo.

Derfor er mit spørgsmål til hr. Lars Barfoed: Er der 60.000 ledige job, der står og venter på at blive besat? Eller er det sådan, at spørgsmålet om beskæftigelse handler om meget mere end folks motivation til at tage et arbejde?

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Det er helt korrekt, hvad hr. Lars Barfoed svarer. Der er ikke de store undersøgelser, og der er ikke det store talmateriale, men der er mange reaktioner fra kommuner, fra organisationer og fra folk, der arbejder på området, og de går altså ud på, at vi er ved at skabe en ny gruppe fattige i Danmark.

Kl. 16.35

Gør det slet ikke indtryk på hr. Lars Barfoed, at vi dermed også er med til at fastholde folk i en klientrolle, netop det, som regeringen ønsker man ikke skal være i, og det er jeg er enig i? Gør

det ikke spor indtryk, at vi er ved at få marginaliseret en stor gruppe af borgere helt derude?

Uanset om man har det helt kæmpestore materiale og evalueringer osv., burde man i hvert fald være blevet så opmærksom på de problemer, der tegner sig, og som man hører om, at man i hvert fald reagerer på det og siger, at det her må vi altså tage hånd om, og ikke bare skyder det hen under, at nu skal vi lige se tingene i sammenhæng, og nu må vi lige sørge for at klappe hesten osv., men at man reagerer, inden problemerne bliver endnu større.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Lars Barfoed for at svare.

(Kort bemærkning).

Lars Barfoed (KF):

Både til fru Anne Baastrup og fru Bodil Kornbek, som egentlig var inde på det samme tema, nemlig om vi klientgør eller marginaliserer en stor gruppe borgere ved den lovgivning, som er gældende i øjeblikket, og som man ønsker at ændre på: Det er jo netop ikke hensigten. Netop det at få de pågældende aktiveret i samfundet er jo hensigten. Det at skabe en incitamentsstruktur, som sammen med andre tiltag skaber en bedre integration; det er jo det, der er hensigten. Hensigten er at aktivere, involvere, beskæftige de pågældende, så de netop ikke fastholdes på et starthjælpsniveau. Det er det, der er hensigten. Og så skal vi selvfølgelig følge udviklingen meget nøje.

Må jeg sige til hr. Søren Søndergaard, at hvis jeg har sagt, at der ville være 60.000 flere i arbejde, altså hvis erhvervsfrekvensen for indvandrere var lige så stor som for danskere, så har jeg udtrykt mig ukorrekt. Det kan jeg naturligvis ikke vide, slet ikke med den nuværende beskæftigelsessituation.

Det, jeg tror jeg sagde, i hvert fald mente, var, at der ville være 60.000 flere i arbejdsstyrken, 60.000 flere til rådighed på arbejdsmarkedet. Og vi ved jo alle sammen, at alle tal peger hen i retning af, at i de kommende år bliver der brug for alle på arbejdsmarkedet, fordi vi får en anderledes demografisk sammensætning af befolkningen, som betyder, at der bliver mangel på arbejdskraft. Det tyder alle prognoser på. Det er i den sammenhæng, det også er vigtigt for det danske arbejdsmarked og samfund, at vi får flere ud på arbejdsmarkedet.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det fru Anne Baastrup for tredje gang og derefter hr. Søren Søndergaard.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Men hr. Lars Barfoed ved eller burde vide, at grunden til, at den tidligere regering valgte at fjerne starthjælpen, var jo, at kommunerne samstemmende fortalte, at det, folk begyndte at koncentrere sig om, var, hvordan serviceloven så ud. Kan vi få tilskud til busser? Kan vi få tilskud til fritidsklubber? Kan vi få tilskud til fodboldklubber? Hvordan kan vi få nogle penge fra kommunen, således at vores børn kan få sig et ordentligt liv?

Det var en af grundene til, at den tidligere regering valgte at lade være med at fastholde starthjælpen. Så de helt store erfaringer behøver hr. Barfoed ikke at få.

Samtidig med at hr. Barfoed jo i sit ordførerindlæg, som jeg kvitterer for, viser – ingen tvivl om det – en høj grad af respekt over for det her meget alvorlige problem, så ved hr. Barfoed jo, at de ikke kan få arbejde. Så incitamentsstrukturen betyder ikke, at de kommer i arbejde. Nej, den betyder, at de går ned på socialforvaltningen og spørger: Hvordan kan vi i øvrigt få hjælp?

De bruger så megen energi på at finde ud af, hvordan de kan få hjælp til de forskellige problemer, de har, at de ikke kan koncentrere sig om at lære dansk og ikke kan koncentrere sig om at lære det danske samfund at kende. Og det er jo integrationsmålet.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg forstår hr. Barfoed korrekt, nemlig at hvis der var samme erhvervsfrekvens blandt indvandrere som blandt danskere, ville der være 60.000 flere i arbejdsstyrken. Og det er vi fuldstændig enige om.

Men, havde jeg nær sagt, hvad er fordelene ved, at der er 60.000 mere i arbejdsstyrken? Er det for at have nogle flere, der kan trykke lønningerne, eller hvad? Bliver man særlig motiveret af at få lov at blive en del af arbejdsstyrken? Næ, man bliver vel motiveret af at komme i arbejde og ikke af at komme i arbejdsstyrken.

Derfor er det helt centrale spørgsmål jo: Hvordan sikrer vi noget mere beskæftigelse? Det er jo det, der set fra Enhedslistens synspunkt er det fundamentalt absurde ved hele den

her diskussion, at vi bruger en masse tid på at diskutere, hvordan vi kan tvinge folk til at gå fra at være uden for arbejdsstyrken til at stå i arbejdsstyrken og være arbejdsløse, i stedet for at bruge noget tid på at sige: Hvordan får vi sat noget byggeri i gang, så almindelige danske mennesker kan få en bolig at bo i, og sådan at folk kan få beskæftigelse? Det burde vi koncentrere os om.

Kl. 16.40

(Kort bemærkning).

Lars Barfoed (KF):

Til fru Anne Baastrup. Jeg er enig i, at starthjælpen naturligvis let kan have den afledede effekt, at man så i stedet for ser på, hvilke øvrige tilskud der så er at få.

Som jeg erindrer debatten, da vi indførte starthjælpen, fremhævede vi faktisk også fra flertallets side, at det jo var en mulighed ved siden af, at hvis man var nødlidende med starthjælpen, havde et særligt behov i nogle situationer, så var der disse muligheder. Det har jo sådan set hele tiden indgået i den samlede overvejelse, at der er disse muligheder for supplerende tilskud, så det synes jeg ikke er overraskende.

Jeg vil i øvrigt sige, når det gælder starthjælpsniveauet, at jeg synes da også, at hvis vi skal foretage nogle vurderinger i udvalget af, hvordan det har virket, bør vi også se på, hvordan vi egentlig ligger rent niveaumæssigt i Danmark i forhold til de lande, vi normalt sammenligner os med.

Som jeg erindrer det talmateriale, der var til rådighed, da vi indførte starthjælpen, er det faktisk sådan, at vi med de satser, der nu er tale om, hvad angår starthjælp ligger på nogenlunde det niveau, som de pågældende også ville kunne få i en lang række andre lande, der er at sammenligne med Danmark.

Til hr. Søren Søndergaard, som spørger, hvad fordelten er ved 60.000 flere i arbejdsstyrken, underforstået: Hvis der ikke er job til dem. Det er der selvfølgelig ikke nogen fordel ved. Nu forestiller jeg mig heller ikke, at vi lige får 60.000 flere i arbejdsstyrken fra den ene dag til den anden. Det vil være en langsigtet indsats, der skal til for at få så stor en fremgang i arbejdsstyrken fra dem, som er indvandrere.

Men det vil være en fordel på lidt længere sigt, for som jeg også sagde i mit tidligere indlæg, bliver der behov for flere i arbejdsstyrken i de kommende år på grund af den ændrede demografiske sammensætning af befolkningen,

som vi vil kunne se i Danmark i den kommende tid.

Så er jeg i øvrigt fuldstændig enig med hr. Søren Søndergaard i, at ved siden af beskæftigelsespolitikken er det jo helt afgørende at se en sammenhæng i selve det at skabe mere beskæftigelse, skabe flere job, få mere vækst i erhvervslivet ved en erhvervs politik, der giver virksomhederne mulighed for at tjene penge og investere. Jeg tror, hr. Søren Søndergaard vil være helt enig med mig i, at det også er et afgørende element.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det fru Anne-Marie Meldgaard og derefter fru Bodil Kornbek for tredje gang.

(Kort bemærkning).

Anne-Marie Meldgaard (S):

Jeg hørte lige hr. Lars Barfoed sige, at det ikke var overraskende, at der var udgifter i kommunerne til supplerende tilskud. Jeg vil godt spørge hr. Lars Barfoed, hvordan det hænger sammen med lovens tekst og de beregninger, der ligger om, at man forudser, at det er udgiftsneutral for kommunerne. Hvordan hænger det sammen?

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Hr. Lars Barfoed svarede fru Anne Baastrup, at man under førstebehandlingen faktisk godt var klar over, at der ville være brug for ekstra ydelser i forhold til starthjælpen. Jamen er det ikke nøjagtig det samme som at sige, at man klientgør disse borgere? For de kan ikke klare sig på starthjælpen. De er nødt til hele tiden at gå op og søge om ekstra midler til mange forskellige områder.

Dér, hvor man ønsker de ikke skal være klientgjort, dér, hvor man ønsker de virkelig skal være selvforsørgende og tage ansvar, der fastholder man dem altså helt bevidst ud fra det hr. Lars Barfoed svarede, i en klientrolle, for de kan ikke få det til at hænge sammen på starthjælpen. Man havde altså regnet med, at de skulle have ekstra ydelser, og dermed er de blevet klientgjort.

Hvis vi er enige om det, synes jeg trods alt, vi er nået langt.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Hr. Lars Barfoed argumenterer for, at det er regeringens målsætning, at beskæftigelsen skal

stige. Jeg er ikke i tvivl om, at det er helt korrekt, at det er regeringens målsætning.

Jeg synes, det interessante i denne diskussion er virkeligheden over for målsætningen, og jeg vil sådan set bare bede hr. Lars Barfoed om at bekræfte følgende tal: at arbejdsløsheden fra februar 2002 til 2003 er steget med 22.000; at den fra januar til februar er steget med godt 5.000 arbejdsløse; at antallet af færre job – det her var arbejdsløshedstallene, nu taler vi om jobtallene – er, hvis jeg husker rigtigt, faldet med godt 35.000 job.

Altså beskæftigelsesministeren vil jo overgå i historien som den beskæftigelsesminister, der var i stand til at skabe arbejdsløshed hurtigere end nogen tidligere arbejdsminister, hvis det her fortsætter.

Kl. 16.45

Så er det bare, jeg spørger: Hvis nu virkeligheden og målsætningen er så langt fra hinanden, giver det så ikke anledning til at justere overvejelserne?

(Kort bemærkning).

Lars Barfoed (KF):

Både fru Anne-Marie Meldgaard og fru Bodil Kornbek fokuserer fortsat noget på det her med, at man klientgør borgerne, eller i hvert fald dem, som får starthjælp, ved, at de skal gå til kommunen og bede om at få ekstra ydelser i nogle forskellige former for trangssituationer.

Der vil jeg sige, som jeg også sagde tidligere, at vi allerede dengang påpegede, at i sådan nogle særlige situationer var der altså de muligheder til rådighed. Det er jo ikke det samme som at sige, at vi forventede, at man i stor målestok skulle bevilge sådanne ekstra tilskud. Men vi påpegede, at var folk i en nødsituation, var der den mulighed.

Derfor mener jeg egentlig, at de vurderinger, der var med hensyn til udgiftsudviklingen for kommunerne i forbindelse med lovgivning om starthjælp, holder stik, men vi kan jo få belyst, om de gør det eller ej. Det kan jeg jo så i øvrigt ikke vide på nuværende tidspunkt. Vi kan jo få belyst, om de gør det.

Jeg mener ikke, at man klientgør borgerne, hvis de i nogle særlige situationer har mulighed for at få en ekstra bevilling til et udgiftsbehov, der pludselig opstår. Så det synes jeg ikke man kan tale om. Men også det kan vi jo få belyst: I hvilken udstrækning bevilger man disse særlige tilskud til den gruppe kontanthjælpsmodtagere eller starthjælpsmodtagere?

Til hr. Villy Søvnald vil jeg sige, at det er rigtigt, at der er en negativ tendens i beskæftigelsesudviklingen. Det tror jeg ikke vi kan blive uenige om. Vi kan måske snarere blive uenige – det ved jeg ikke – om årsagerne til det, og særlig om, hvad vi kan gøre ved det. Men det er da klart, at vi skal følge beskæftigelsesudviklingen meget nøje for at se, hvilke initiativer der kan tages.

Jeg tror så egentlig ikke så meget, det er arbejdsmarkedspolitikken og dermed beskæftigelsesministerens område, der er afgørende. Det er nogle andre tiltag, der skal til for at skabe job i det private erhvervsliv. Det kan være, at det er skattelettelser, der skal til, det kan være, det er yderligere tiltag i retning af vækstorienteret og iværksætterorienteret erhvervspolitik, der skal til for at skabe mere beskæftigelse i den private sektor.

(Kort bemærkning).

Anne-Marie Meldgaard (S):

Jeg vil gerne kvittere for den konservative ordførers imødekommethed med hensyn til at være med til at belyse problemets størrelse i forhold til de særlige ydelser.

Som hr. Lars Barfoed sagde her, havde man i loven netop føjet det her ind, fordi der skulle være mulighed for, at man i særlige tilfælde kunne supplere.

Hvis det nu viser sig, når vi får belyst problemet her, at »i særlige tilfælde« faktisk viser sig at være hverdagen, det mest almindelige, vil De Konservative og hr. Lars Barfoed så være med til at se på startydelsen en gang til, se, om vi kan afbureaukratisere hele den klientgørelse og sagsbehandling, der foregår i kommunerne i dag, og så sandsynliggøre, at det var en fejltagelse, og at man selvfølgelig vil op på det niveau, alle andre får her, og på den måde være med til at afbureaukratisere?

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Lars Barfoed for at svare, og så tror jeg, vi er tilbage ved ordførrækken.

(Kort bemærkning).

Lars Barfoed (KF):

Jeg synes ikke, det er fornuftigt at tage stilling til, hvilke konsekvenser man vil drage af nogle effekter, som man overhovedet ikke kender endnu. Så jeg kan kun sige, at vi i denne sammenhæng som i alle mulige andre sammenhænge naturligvis er interesseret i at få kendsgerninger-

ne på bordet, og hvis kendsgerningerne viser, at der er behov for justeringer af den ene eller den anden form for lovgivning, bør vi da se fordomsfrit på det, naturligvis.

Men hvilke konsekvenser vi lige vil drage på det her område, hvis en masse forudsætninger er til stede, synes jeg ikke jeg vil tage stilling til på nuværende tidspunkt.

Kl. 16.50

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det fru Elsebeth Gerner Nielsen som ordfører.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Statsministeren konstaterede i sin første åbningstale, at klassekampen er afblæst. Det var måske grunden til, at regeringen straks tog et initiativ, som kunne genskabe modsætningerne i samfundet – konservatismen fornægter sig ikke.

Med indførelsen af starthjælpen er Danmark godt på vej til på ny at skabe en ny underklasse i samfundet, en underklasse, der denne gang udelukkende består af etniske minoriteter. Denne underklasse er samtidig karakteriseret ved, at den kun har midlertidig opholdstilladelse her i landet.

Samtidig med starthjælpen har regeringen valgt at sætte flygtninge og andre udlændinge på standby i 7 år, inden de kan satses på en fast fremtid i Danmark i form af en permanent opholdstilladelse.

Med til billedet hører, at trængslerne dermed ikke er forbi; først efter 9 år kan man gøre sig håb om at blive statsborger og det kun, hvis man opfylder stadig strengere krav til sprogkundskaber osv. Og endelig, som vi alle ved, må flygtninge kæmpe mod fremmedhad og store vanskeligheder med at komme ind på arbejdsmarkedet.

Regeringens strategi synes meget klar: De fremmede skal kanøfles, de skal hærdes, de skal selvfølgelig ikke have det så godt som de rigtige danske statsborgere, der er vokset op i tryghed og med sikkerhed for mad på bordet.

Flygtninge, der, inden de kommer her til landet, har udstået et liv, som kun de færreste danskere gør sig begreb om, bliver mødt af et Danmark, der signalerer, at de tilhører underklassen. En flygtningefamilies rådighedsbeløb er således mange tusind kroner lavere end en dansk families på kontanthjælp. Den danske familie, som sandsynligvis har hele sin kulturelle og sociale bagage her, som har resten af familien her, som

har venner og bekendte og bolig, som behersker sproget, som har meget lettere ved at få arbejde end en udenlandsk familie osv., osv., skal alligevel have i tusindvis af kroner mere om måneden. Hvor er det uretfærdigt, og hvor er det synd for Danmark.

Et næsten enigt Folketing har siden afslutningen af Anden Verdenskrig opbygget et meget harmonisk og afbalanceret samfund uden de store modsætningsforhold, et samfund, hvor få har for meget og færre for lidt, et samfund uden klart markerede klasser, en harmoni, som har været afgørende for den økonomiske vækst, ja, det har næsten, kan man sige, været så godt, at det ikke har kunnet være sandt. Folk er kommet rejsende fra hele verden for at studere den danske model. Det er denne harmoni, som regeringen og dens støtteparti er godt i gang med at sætte over styr. Det er sammenhængskraften i samfundet, der er truet, og til hvilken nytte?

Lad mig med det samme indrømme, at Det Radikale Venstre en kort overgang har lidt af den samme vildfarelse, som regeringen er på vej ind i, eller som den allerede er inde i, nemlig at det kunne hjælpe at sætte folk på en lav ydelse, for så ville beskæftigelsen stige. Den gamle regering fandt meget hurtigt ud af, at det ikke virkede. Med andre ord har vi nogle erfaringer at trække på, også i denne sammenhæng.

Lad mig slutte med et eksempel. For et stykke tid siden kom der tre unge flygtninge til Sydfalster Kommune, to fra Etiopien, én fra Eritrea. De får hver 4.366 kr. om måneden. For Sydfalster Kommune har det været fuldstændig umuligt at finde en bolig, som de er i stand til at betale. Ved leje af den billigste bolig i kommunerne ville hver af dem have 86 kr. tilbage, når også lys og varme var betalt, altså 86 kr. til mad, transport, tøj og fornøjelser, om måneden vel at mærke. Det hænger jo ikke sammen.

Derfor har kommunen meget mod sin vilje ladet flygtningene flytte ind i et skur ude i skoven. Man er nemlig så heldig, at skovbørnehaven er blevet nedlagt, og det hus, som børnene havde ude i skoven, står tomt, det bør flygtningene nu i.

Spørgsmålet er: Hvor integrerende er det, at tre unge mænd bor sammen alene ude i en skov? Ikke meget. Og kan vi være det bekendt? Nej, og vi kan da slet ikke være det bekendt over for f.eks. syge flygtninge, over for traumatiserede flygtninge, som ikke har en jordisk chance for at få arbejde.

Det Radikale Venstre har aktivt bidraget til at løse de samspilsproblemer, der var mellem kontanthjælpsordningen og lønnen for ordinært arbejde. Dermed er der skabt en incitamentsstruktur i kontanthjælpsystemet, som fremmer lystnen til at arbejde.

Så sent som for få timer siden udtrykte vi begejstring for nogle af de nye beskæftigelsestiltag, regeringen er kommet med, også hvad angår ydelsesniveauet.

Der er med andre ord ikke nogen som helst grund til at særbehandle udlændingene og parkere dem på en fattigdomsydelse.

Kl. 16.55

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Det var et meget interessant indlæg, fru Elsebeth Gerner Nielsen kom med. Det var interessant, også fordi det var principielt, og så var det samtidig så bagvendt, som det vel kan være.

Det er meget interessant, at fru Elsebeth Gerner Nielsen trækker det, der tidligere var Det Radikale Venstres, skal vi sige, baggrund eller vision op: få har for meget og færre for lidt, som det hedder i Grundtvigs fædrelandssang. Og det er fuldstændig rigtigt, at det, at få har for meget og færre for lidt, hænger sammen med, at der var sammenhængskraft i landet, at der var det, fru Elsebeth Gerner Nielsen kalder harmoni. Og hvad kom det af? Det kom af, at der var et folk, der hang sammen som folk.

Hvad har Det Radikale Venstre gjort i de sidste 20 år siden 1983? Jeg kan for så vidt sige allerede fra deres stiftelse i 1905, og jeg kan gå endnu længere tilbage, til 1871, hvis det skal være. Hvad har de gjort andet end at forsøge på at ødelægge denne sammenhængskraft i Danmark? Det er jo, hvad der er sket med den udlændingelov, i hvert tilfælde fra 1983, der har bidraget til at skabe ustabilitet, disharmoni og opløsning i landet folkeligt set.

Og så kommer der altså nu en regering, der tager sit ansvar som dansk regering alvorligt og søger at bevare sammenhængskraften ved at lave en lovgivning, der gør forskel på danskere og udlændinge, for det er naturligvis også det, der er hensigten med denne lov. Så det er så bagvendt, som det vel kan være, fra fru Elsebeth Gerner Nielsen.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Søren Søndergaard som ordfører.

Søren Søndergaard (EL):

I bemærkningerne til B 105 er der fremhævet en udtalelse fra integrationsministeren, som egentlig siger meget om, hvorfor hensigten i begge de forslag, som vi behandler her, er rigtig. Ministeren omtaler, og jeg citerer: »... det usandsynlige besvær, vi har i alle kommuner med at finde job til dem, der har fået asyl.« Det er en gigantisk opgave, forklarede ministeren. Han havde nemlig været på besøg i en kommune og dér oplevet, hvordan opgaven med at skaffe folk i arbejde er stor, meget stor, og for nogle kommuner løses denne opgave ikke særlig succesfuldt.

Derfor må man jo også sige, at der er et vist deja-vu over denne her debat, fordi vi, som den radikale ordfører rigtigt sagde, har haft debatten for nogle få år siden, hvor vi også behandlede et problem, der havde med forskelsbehandling at gøre, nemlig det forslag, som den daværende radikale ordfører, hr. Henrik Svane, havde fået lokket regeringen og et flertal her i Tinget med på at gøre til en hovedhjørnesten i integrationsloven.

Dengang gjorde man et stort nummer ud af i lovforslaget om verdens første integrationslov at fastslå, at nu skulle der opbygges incitament for folk, der skulle ind i det danske samfund. De skulle ikke klientgøres, et udtryk, som også den nuværende regering har gjort til sit. Derfor skulle de ud af deres passive situation og i gang. Fint! Men at det absolut skulle være igennem at gøre forskel, at diskriminere, at skabe splittelse, ja, det måtte De Radikale og Socialdemokraterne jo sandede ikke var nogen succesfuld vej at gå, da tidligere indenrigsminister Thorkild Simonsen blev tvunget til at ændre loven. En flov historie, men heldigvis kom regeringen til fornuft dengang.

Nu er det jo imidlertid sådan, at fornuft er noget flygtigt. Det har vi jo senest oplevet et eksempel på med VK-regeringens nye integrationspolitik, for der ser vi jo, at Svanes grimme ælling af et diskriminationsforslag igen er blevet gjort til en krumtap i lovgivningen. Og for at man ikke skulle anklage VK-regeringen for at støve brugte SR-forslag af og genbruge dem, så fik diskriminationsforslaget en tand mere. Nu skulle denne forskelsbehandling ikke kun vare i 3 år, nej, den skulle udstrækkes til 7 år. Og så er man jo heller ikke i tvivl om, at det er tid til forandring.

Kl. 17.00

Nu begynder virkeligheden, som citatet fra integrationsministeren imidlertid understreger,

at presse sig på. Dér, hvor myndigheder og borgere møder hinanden, nemlig i kommunerne, er man gang på gang blevet konfronteret med konsekvenserne af politikken. Det er simpelt hen ikke muligt at få folk til at klare sig for halvdelen af, hvad en kontanthjælp, som ikke er noget fyrsteligt beløb, består af.

I bemærkningerne til lovforslaget er der fremhævet nogle regneeksempler på, hvad det i praksis vil sige at skulle klare sig for en halv ydelse. Og det er tydeligt, hvorfor kommunerne bliver nødt til at gøre undtagelser. Der er for mange familier, der skal integreres, simpelt hen ikke basis for at klare sig. Og når grundlaget for at klare sig ikke er der, så er det heller ikke muligt, uanset hvor motiverede folk ellers er for at ville deltage og gå i gang med integrationen, at få det overskud, der skal til til dagligdagen.

Jo, siger regeringen så. Men så har vi jo gjort noget, som SR-regeringen ikke gjorde, nemlig at gøre det muligt for folk at tjene noget ved siden af uden at blive trukket i starthjælpen eller i introduktionsydelsen. Det er jo korrekt. Så kunne man måske tro, at alle indvandrere faldt bort. Eller hvordan er det nu lige, det er?

For hvad er det, man oplever i kommunerne? Jo, det er, at folk, som bliver spredt rundt om i landet og bliver stavnsbundet til disse bosteder, ikke bare sådan lige kan få et arbejde, og hvis der er et i nabokommunen, så kræver det, at man får tilladelse til at flytte, eller at man kan rejse efter jobbene.

Men også her bliver den lave ydelse i sig selv en forhindring for integration. Regeringen har en dårlig sag efter vores opfattelse, men det er også klart, at regeringen ikke er meget for at erkende det. Hvis man imidlertid lyttede til de mennesker, som ved, hvordan virkeligheden fungerer ude i de praktiske liv, nemlig f.eks. socialrådgiverne og de kommunale politikere, inklusive mange Venstrepolitikere, der til daglig håndterer problemerne, så ville man formentlig stille sig noget anderledes.

Det tog et par år at få trukket Thorkild Simonsen til offerbænken og få ombragt den grimme ælling. Det vil det utvivlsomt også gøre med de forslag, der ligger her. Vi vil, selv om det vil tage den tid, støtte det af den simple grund, at ud over at det vil gøre noget ved den uretfærdighed, som er indeholdt i de her forslag, så vil det også gøre noget ved det største problem ved forslagene, nemlig at de ikke er fremmede for, men derimod er hæmmende for en integration.

Vi kan kort sagt støtte intentionen i begge forslag, og vi vil være med til at gøre dem til et udgangspunkt for en fortsat debat om emnet.

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Jeg lytter altid med stor interesse til hr. Søren Søndergaard, fordi han – vil jeg sige – som den eneste i sit parti virkelig er værd at høre på. Og han udkaster i dag begrebet: Regeringen har en dårlig sag – en dårlig sag. Må jeg sige: Regeringen har en fremragende sag, en nødvendig sag, en sag, der ikke kan understreges nok.

Måske kan man sige, at regeringen har gjort det lidt dårligt ved ikke klart at understrege, at dette naturligvis også er et led i udlændingepolitikken, hvor man forhindrer, at en bunke falske forhåbninger opstår rundt omkring i verden.

Jeg husker, da min kone var au pair i London i 1957-58. Hun oplevede, hvordan vestindere kom til London, fordi de hjemmefra vidste, at der lå guld på gaden. Og det har jo været lidt det samme, man har kunnet opleve vedrørende Danmark. At udlændinge troede, der lå guld på gaden.

Her er der en regering, der tager sit ansvar alvorligt og laver en lovgivning, der fortæller fremmede, at der ikke ligger guld på gaden. Og det er en god sag. Det er en sag, der først og fremmest tager vare på det, der naturligvis er regeringens opgave: at sørge for, at Danmark er et ordentligt land for danskerne.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Der har vi jo en af de store forskelle, som er mellem Dansk Folkeparti og Enhedslisten. Vi opfatter det som Folketingets og regeringens opgave at sørge for, at Danmark er et godt land for dem, der bor her. Det er vores udgangspunkt, men det er dér, vi har en forskel, og der er vi godt klar over at regeringen er meget mere enig med hr. Søren Krarup, end den er med Enhedslisten. Det forstår vi godt. Og det er jo, som det skal være.

Men jeg vil godt give den erkendelse, at det jo var forkert at snakke om en dårlig sag uden at sige: En dårlig sag i forhold til hvad? For jeg er da fuldstændig enig i, at hvis det, det handler om, er at give indvandrere og flygtninge så dårlige muligheder som muligt, så har man en god sag fra regeringens side. Når jeg siger, at regeringen har en dårlig sag, så er det i forhold til det, regeringen hævder er regeringens målsæt-

ning, nemlig integration. For så er det ikke nogen god sag.

Det tror jeg egentlig hr. Søren Krarup vil være enig med mig i, for det, der jo sker med den meget lave ydelse, er, at folk bliver sat i udkanten af samfundet. Folk bliver tilpasset til at gå og søge ydelser og tage mærkelige job, f.eks. som illegale avisbude om natten og den slags ting, der ikke betyder en pind integration i det danske samfund.

Kl. 17.05

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Det er jo en interessant principiel diskussion, for om realiteten er der jo ikke tvivl: Naturligvis bliver disse to forslag afvist.

Men det er en interessant diskussion. Hr. Søren Søndergaard siger, at det gælder om, at regeringen tager vare på dem, der bor i Danmark – dem, der bor her. Men hvad vil det så sige? Er Danmark et land, hvor der bor danskere, og hvor regeringen er forpligtet på folket? Eller er Danmark et herberg, hvor enhver kan flytte ind, og det vil sige, at enhver skal have samme ret som dem, der har boet her hele livet?

Det er jo det, der er det afgørende, og der er hr. Søren Søndergaard desværre meget overfladisk, for han taler, som om Danmark netop kun er et herberg. Det, der skete ved valget i 2001, var, at folket reagerede mod dem, der gør landet til et herberg. Det er det, der gør denne sag til en god sag, og det er det, der gør den forrige regering til dem, der har haft en dårlig sag og har svigtet det, der var deres opgave.

Integration har jo været omgivet af en lang, lang række helt overfladiske betragtninger. Jeg kan desværre ikke nå at komme ind på det, men jeg vil sige, at Danmark jo tidligere har haft indvandrere, som blev integreret. Hvordan? Fordi de havde et fællesskab, og fordi de var i et antal, så det ikke var vanskeligt. Det helt nye er, at situationen er ganske anderledes.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Jeg vil egentlig godt spørge Enhedslisten, om Enhedslisten ikke har bemærket, at der er ret mange flygtninge og indvandrere, som siger til os i det danske samfund, at det jo er manglende respekt ikke at stille krav til dem og altså bare åbne kasserne.

Hr. Søren Søndergaard var inde på temaet om, at de jo ville søge mærkelige job. Kan vi ikke

få det, hr. Søren Søndergaard kaldte illegale job om natten, uddybet? For det her skulle føre til, at de gjorde sådan noget.

Hvorfor skulle de dog gøre det? Hvorfor skulle de ikke være interesseret i at tage ordentlige job? Hvorfor skulle de ikke være interesseret i at tage regulære job? Hvorfor skulle de ikke være interesseret i at tage det, der findes?

Jeg synes jo, at Enhedslisten ikke har fokus på det, vi andre har fokus på, nemlig systemfaren i vores samfund, at man ikke tilbyder dem, der har brug for de her job, de job, der er til stede.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Man kan jo altid diskutere, om jeg er specielt overfladisk, vil jeg sige til hr. Søren Krarup. Jeg vil dog nok anvende den term, at vi er uenige, altså at vi har en forskellig opfattelse af tingene. Det er mere det, end det er et spørgsmål om at være mere eller mindre overfladisk.

Det er da fuldstændig rigtigt, at i vores univers er der noget, der hedder universelle rettigheder. Det er fuldstændig korrekt. Vi har ikke den opfattelse, at der er nogle specielle rettigheder – afgørende rettigheder – tilknyttet det at bo i et bestemt land. Vi kæmper for de rettigheder alle steder.

Men jeg synes, det er tankevækkende, at hr. Krarup jo sådan set ikke rigtigt er interesseret i diskussionen om integrationen. Det forstår jeg godt ud fra hr. Søren Krarups udgangspunkt. Jeg forstår det ikke ud fra regeringens påståede udgangspunkt. Jeg synes, at på et eller andet tidspunkt må regeringen finde ud af, om den er helt enig med hr. Søren Krarup og egentlig ikke synes, det er så relevant med integration, eller om den vil forholde sig til, hvordan man integrerer. Det er jo det her med de mærkelige job.

Hr. Oppfeldt, Venstres ordfører, siger, at vi skal stille krav, og hvis ikke vi stiller krav, så er det manglende respekt. Jeg er fuldstændig enig. Vi skal sige til folk: Her er et ordentligt arbejde, der er ordentlige arbejdsforhold, der er ordentlige lønninger, det skal du tage, og hvis ikke du tager det, så får du ikke noget.

Det er fuldstændig rigtigt. Sådan nogle krav skal vi stille til indvandrere og til danskere. Det synes jeg er strålende.

Men det er jo ikke det, vi gør. Det, der sker i øjeblikket ved at lave denne her utrolig lave ydelse samtidig med, at der ikke er et arbejdsmarked, der er åbent for indvandrere, er f.eks., at indvandrere for at få til dagen og vejen, for at

kunne give deres børn en iskage på en varm sommerdag, for at kunne købe en pakke til deres børn til jul, eller hvad det nu er, går hen og tager sort arbejde f.eks. som avisudbringer. Vi har set en lang række virksomheder der. Jeg ved ikke, om hr. Oppfeldt ikke helt var opmærksom på det, men der blev faktisk lavet en politiaktion mod avisudbringere, som lige præcis betjente sig af sort arbejdskraft; folk, der følte sig tvunget til at arbejde under elendige arbejdsvilkår.

Hvis en af dem var kommet til skade på arbejdet, hvad havde der været af sikkerhed der? Ingenting. Det er den slags ting, man tvinger folk ud i med de lave ydelser, og det er uacceptabelt.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Søren Krarup for tredje gang og derefter hr. Flemming Oppfeldt.

Kl. 17.10

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Det er jo klart, at det selvfølgelig også handler om integration, og det handler om, som det også hedder i regeringens oplæg, at det skal kunne betale sig at arbejde.

Hvis man får at vide ude i Sri Lanka eller andre steder, at der ligger guld på gaden i Danmark, kommer man ikke for at arbejde, men så kommer man for til syvende og sidst at snylte. Det er nødvendigt at understrege over for dem, der kommer til Danmark, at de skal kunne klare sig selv, og derfor er det nødvendigt at stille krav til dem i retning af, at de altså skal arbejde. Det er jo det, der ligger som intention i det.

Må jeg så sige med hensyn til vores principielle uenighed, hvor hr. Søren Søndergaard taler om, at han dyrker eller tror på universelle rettigheder: Det har altid undret mig. I afkoloniseringsperioden da hed det Indien for inderne, Afrika for afrikanerne osv. Da vidste man, at der var noget, der hed et land, en national ret til sit land, men pludselig gælder det ikke for Vesten. Pludselig får vi i Danmark at vide, at det ikke gælder for os. Det er racisme, hvis vi siger: Danmark er naturligvis danskernes land.

Disse universelle rettigheder er et ideologisk bedrag, som til syvende og sidst udspringer af oplysningsstid og marxisme, men som er forfalskende.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Jeg vil spørge Enhedslisten: Er det ikke uacceptabelt, at socialrådgivere ikke stiller indvandrerne og flygtningene over for de jobmuligheder, der måtte være til stede, såfremt der selvfølgelig er jobmuligheder i et lokalt område som f.eks. rengøringsjob og den slags? Er rengøringsjob et mærkeligt arbejde? Var det det, der var under den her kategori? Eller var det kun sådan helt illegale job? For det er vi enige om: Det er da et mærkeligt arbejde, og det skal folk jo ikke have.

Men hvis der er sådan et arbejde til rådighed for ufaglærte, skal det så ikke være en sagsbehandlers fornemste pligt at sige: Her er dit arbejde, og så taler vi ikke mere om hverken kontanthjælp, starthjælp eller noget som helst?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det skal kunne betale sig at arbejde, siger hr. Søren Krarup, og jeg er fuldstændig enig. Selvfølgelig skal det det. Derfor er modellen jo meget simpel. Alle mennesker i det danske samfund, det være sig danskere eller folk, der er kommet hertil, danskere af fødsel, eller folk, der er kommet hertil siden, skal have et tilbud om beskæftigelse. Der er masser af ting, der mangler at blive gjort i det danske samfund, masser af ting.

De skal have tilbud om beskæftigelse, og deres accept af at tage det tilbud om beskæftigelse på ordinære vilkår – på ordinære vilkår til en ordinær løn – er selvfølgelig betingelsen for, at de kan få understøttelse, hvis der ikke er noget arbejde. Sådan er det.

Sådan er det allerede i dag, og sådan skal det være, og derfor kan jeg sige, at hvis der er socialrådgivere, som af en eller anden uransagelig grund ikke vil give en bestemt gruppe af deres borgere et ordinært job til en ordinær løn under ordinære vilkår, skal det da påtales på det groveste. Det er pligtforsømmelse. Naturligvis er det det.

Men vi understreger, at vi snakker om ordinære job på ordinære vilkår. Vi snakker ikke om alle mulige fiktive job, hvor man får folk til at arbejde til ingen løn eller underbetaling osv.

Så til sidst til hr. Krarup vil jeg sige: Jamen jeg fornægter kulturrelativismen. Jeg accepterer ikke kulturrelativismen. Jeg har ikke den opfattelse, at det skal accepteres, bare fordi man nede i Iran har en eller anden religion, hvor nogle, havde jeg nær sagt – undskyld, jeg siger det – tosser tror, at man i Guds navn eller i Allahs

navn, eller hvem det er, har lov til at stene kvinder.

Jeg går imod stening af kvinder, også i et »Iran for iranerne«. Det samme med kvindelig omskæring. Det samme med en række andre ting. Jeg er fuldstændig ligeglad, hvad folk i Iran mener om stening af kvinder. Jeg er imod det. Jeg vil arbejde imod det, og jeg vil kæmpe imod det. Jeg afviser kulturrelativismen.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det ordføreren for forslagsstillerne til B 99, fru Bodil Kornbek.

Bodil Kornbek (KRF):

Har starthjælpen haft den fornødne effekt? Har starthjælpen fra dag et hjulpet indvandrere og flygtninge ud af det, som hr. Flemming Oppfeldt tidligere kaldte indvandrerproletariatet? For det var jo hensigterne med indførelsen af starthjælpen og ændringerne i loven om aktiv socialpolitik. Mit svar er: Nej, det har ikke haft den fornødne effekt.

Det vidste vi jo egentlig også godt den ikke ville have, for vi har været her før. I 1999 prøvede den daværende regering med en lavere introduktionsydelse, og selv om den trods alt blev højere end den nuværende starthjælp, viste det sig umuligt for familierne at få hverdagen til at hænge sammen. Det resulterede i sidste ende i, at det blev nødvendigt at supplere op til de enkelte familier ude i kommunerne. Så hvorfor står vi her nu igen?

Jeg vil godt tillade mig at anfægte regeringens bagvedliggende teori om, at en lavere ydelse er lig med en nemmere adgang til arbejdsmarkedet. Hele systemet skulle angiveligt være designet til aktivitet fra dag et og understøtte, at flere flyttede sig fra en passiv forsørgelse til en aktiv beskæftigelse.

Kl. 17.15

Jamen regeringen glemmer, at vi fortsat har et arbejdsmarked, hvor nyankomne ikke har specielt let ved at få et arbejde og finde fodfæste her. Så kan motivationen jo ellers være god nok.

Ministeren siger i sin tale, at det er vigtigt at motivere til at komme i arbejde, og at det at blive integreret i det danske samfund også hænger meget sammen med det at være på arbejdsmarkedet. Jeg er enig i dette. Men jeg er bare ikke enig i midlet her.

Der bliver allerede nu fra kommuner, organisationer og institutioner samt fra frivillige og flygtningene selv påpeget en del problemer med

de lave rådighedsbeløb. Et af de mest frustrerende for alle involverede parter er den kompensation, som mange kommuner må gå ind og yde.

I flere kommuner har stramningerne allerede givet ekstra arbejdsbyrde til sagsbehandlerne på grund af de mange henvendelser, for de meget lave rådighedsbeløb har betydet, at modtagere af starthjælpen må bevilges ekstra hjælp til selv ganske beskedne enkeltudgifter såsom vintertøj til børn.

I oktober sidste år afslørede en rundspørge, at hver tredje kommune havde indstillet sig på at skulle betale enten et ekstra kontant tilskud eller dække regningen for større udskrivninger.

Statsministeren har selv flere gange udtalt, at vi skal gøre mere for at hjælpe den gruppe, som har svært ved at finde fodfæste i samfundet og på arbejdsmarkedet. Og jeg citerer: vel at mærke ikke ved at gøre dem til hjælpeløse klienter.

Og jeg er enig. Men det nuværende system placerer da i høj grad de mennesker, der befinder sig på starthjælpen, i en klientrolle, hvor deres afhængighed af det sociale system tydeliggøres på en uværdig måde, når de skal bede sagsbehandleren om penge til at betale vintertøj til deres børn for eller ydelse til at være i fodboldklub.

En anden problemstilling er den vanskelige boligjagt, som ikke bliver nemmere af, at sagsbehandleren eller den enkelte selv skal ud og finde en endnu billigere bolig. Dette er blot de kortsigtede problemer.

Men hvad bliver de langsigtede, og hvor langt vil regeringen gå, før der gribes ind? I sidste ende drejer det sig om, hvad der giver den bedste integration. Med den nuværende løsning synes jeg, at regeringen sætter integrationen på højkant for en politik, som man har afprøvet før og ikke mindst fundet for let.

Er det virkelig det værd bare for at sende et signal til omverdenen om, at Danmarks gader ikke flyder med mælk og honning?

I hele dette spil om økonomi bliver de helt store tabere børnene. Venstre understreger i sit oplæg om bedre vilkår for samfundets udsatte grupper, at alle børn har krav på at opleve en god barndom. Gælder det også børn af de svage indvandrer- og flygtningegrupper? Som loven er nu, ydes der kun starthjælp til en familie indtil barn nummer to, hvilket må betyde, at regeringen mener, man har samme udgifter, om man som familie har to eller fire børn.

Desuden forstår jeg ikke, hvordan det kan være økonomisk billigere at være forsørger, når

man har opholdt sig i Danmark i mindre end 7 år ud af de sidste år og er på starthjælp, end når man har boet her i længere tid og er på kontanthjælp.

Hvis alle børn har krav på en god barndom, så burde ydelsesniveauet for forsørgelsen tage udgangspunkt i de økonomiske vilkår, et barn skal vokse op under – og ikke mindst i forhold til børn af flygtninge og indvandrere, hvor disse vilkår vil være en befordring eller en hæmsko for barnets integration i det danske samfund.

Hvordan skal vi forklare en nyttilkommen familie, at man mener, at to familier i samme situation skal klare sig for så forskellige ydelser, og at den samfundsgroupe, der har allersværest ved at etablere sig på arbejdsmarkedet, samtidig skal klare sig for det mindste beløb?

Vi kan roligt fastslå, at der stadig er stor politisk uenighed om, hvorvidt nedsat ydelse for indvandrere og flygtninge er befordrende eller ej for såvel disse menneskers deltagelse i arbejdsstyrken som for omfanget af deres ledighed. Var det så ikke oplagt at inddrage denne faktor, næste gang Integrationsministeriet laver en analyse af udlændinges integration på arbejdsmarkedet? Det er jo trods alt en væsentlig faktor i det statistiske arbejde. For ifølge regeringen skulle starthjælpssatsen jo i højere grad end kontanthjælpssatsen motivere til deltagelse i arbejdsstyrken og ikke mindst øge flygtninges og indvandreres beskæftigelsesprocent. Det er vel hele humlen i regeringens argumentation.

Kl. 17.20

Jeg havde naturligvis ikke regnet med, at regeringen ville støtte dette forslag. Men vi har i Kristeligt Folkeparti fundet det vigtigt at fastholde en debat og fastholde et fokus på dette område, fordi der er nogle problemer, der skal løses. Det naturlige ville jo være at spørge regeringen, hvordan disse problemer skal løses.

Hr. Lars Barfoed siger direkte, at han gerne vil have kendsgerninger på bordet og se fordomsfrit på området. Jeg vil trods alt gerne kvittere for, at man vil vedkende sig, at der er problemer, så må vi se på det og se på, hvordan det skal løses.

I Kristeligt Folkeparti har vi hele tiden sagt, at starthjælpen er en isolationsydelse, og det mener vi fortsat at den er. Nettoeffekterne af strammingerne med hensyn til integration er mere negative end positive, og derfor finder vi, at det er nødvendigt med nogle ændringer.

Vi er positive også over for SF's forslag, fordi problemstillingerne og intentionerne i forslaget

er identiske med det, som vi også vil i Kristeligt Folkeparti. Og vi imødekommer, at andre partier også ønsker at sætte fokus på et meget presserende integrations- og beskæftigelsesproblem.

Om vi i Kristeligt Folkeparti er sværmeriske, eller om vi har en sammenblanding af kristendom og politik, må stå for hr. Søren Krarups regning. Jeg kan overhovedet ikke genkende det i forhold til Kristeligt Folkeparti.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det ordføreren for forslagsstillerne til B 105, hr. Villy Søvnald.

Villy Søvnald (SF):

Der har, så vidt jeg kan se, været fire principielle debatter, og dem vil jeg opholde mig lidt ved.

Den første debat drejede sig om, at det her forslag efter regeringspartierne argumentation skulle være affødt af et ønske om at lave noget, der var motiverende, som bragte folk i arbejde. Vi har stillet spørgsmålet undervejs om, hvorvidt det er lykkedes. Jeg tror, det bliver ganske interessant at se de foreløbige tal, efter at det har været i gang i 8 måneder.

Det er klart, at de, der er fanget af den argumentation, også må sige B, når de har sagt A: Hvis de ikke er i stand til at dokumentere virkningen, eller hvis det oven i købet har haft den modsatte virkning, nemlig at flere i dag er uden for arbejdsmarkedet, må de selvfølgelig være villige til at ophæve det, for så har de valgt et middel, der så at sige ikke virkede. Det må være den eneste logiske konsekvens.

Jeg vil antage, at både ordførerne og beskæftigelsesministeren om lidt vil komme op og bekræfte, at hvis statistikkerne ikke er i stand til at vise, at det her virker, at det virker modsat, ophæver man det selvfølgelig.

Modsat synes jeg, at hr. Søren Krarups argumentation er en helt anden, nemlig at man ønsker, at de her folk hverken skal være her eller skal integreres, og så er der selvfølgelig en idé i at lave et hadeprojekt for at holde folk ude. Det er en gennemført argumentation, som man kan forstå, og som jo har sin egen, om man så må sige, logik.

Den anden principielle diskussion har drejet sig om, at hvis det nu er rigtigt, at man har fundet et meget virksomt middel til at bringe folk i arbejde, nemlig lavere satser, hvorfor så begrænse det til et udsnit af befolkningen, for så vil enhver logik jo tilsige, at man skal gå videre med andre?

Det har man, som hr. Søren Søndergaard rigtigt har påpeget, jo også gjort i en række sammenhænge. Det er fuldstændig rigtigt, at mens regeringen går rundt og proklamerer, at de ikke er efter dem på overførselsindkomster, er der stort set ikke én måned, hvor man ikke tager fat på det, man kalder en lomme. En lomme er så af og til en gruppe på 30.000, så det er ikke sådan små modstandslokker, vi taler om.

Det er egentligt underligt, at regeringen i den offentlige debat får lov til at fremstå, som om den vil frede overførselsindkomster, samtidig med at man hele tiden tager ordentlige lunser. På dette principielle spørgsmål synes jeg ikke, at regeringen har været særlig tydelig.

Igen synes jeg, at hr. Søren Krarup har en helt gennemført logik, der siger, at det her kun er retten for danskere. De, der kommer udefra, skal ikke komme og opfatte, at de har en rettighed. Det er jo en gennemført argumentation i forhold til at lave diskrimination.

Kl. 17.25

Regeringen er jo fanget af et eller andet underligt forsøg på at iklæde det her en humanitær kåbe, som der ingen begrundelse er for, og bruger derfor helt andre begrundelser. Der synes jeg egentlig, at det er befriende ærligt at høre hr. Søren Krarup helt uden blusel gennemføre en argumentation for, hvad projektet drejer sig om.

Så er der den tredje principielle argumentation, hvor nogle har sagt, at de synes, at SF's forslag er for lidt vidtgående, og at vi skulle lave et mere vidtgående forslag. Det vil jeg gerne overveje. Jeg synes, at det er en helt rimelig overvejelse, at vi skulle gå endnu videre, end tilfældet er i vores forslag.

Så synes jeg, at debatten har været præget af, at vi har spurgt ordførerne fra regeringspartierne – ikke så meget Dansk Folkeparti – om det ikke er rigtigt, at situationen er den, at arbejdsløsheden faktisk stiger dramatisk i øjeblikket. Det er formentlig den mest stejle kurve i forhold til en stigning i arbejdsløshed, siden vi sidst havde en borgerlig regering.

Er man så ikke er nødt til at ændre argumentation, når virkeligheden er så langt fra de forhåbninger, som regeringen har? Kan man så fastholde den argumentation, der så åbenlyst ikke længere holder stik, fordi jobbene ikke er der? Der er forsvundet over 30.000 job på et enkelt år. Antallet af dem, der modtager dagpenge, er steget med 22.000 på et enkelt år.

Derfor tror jeg, at beskæftigelsesministeren vil blive meget efterspurgt af økonomier, hvor

man har problemer med at skaffe arbejdskraft. Der vil man ringe til den danske beskæftigelsesminister og spørge: Hvordan lykkedes det beskæftigelsesministeren så hurtigt at afvikle så mange job? Det er næppe set før, og derfor tror jeg, at der er store muligheder for konsulentbistand fra beskæftigelsesministeren til lande, der har brug for at gå i den retning.

Men det er netop i den situation, at vi diskuterer at lave nogle incitamenter i forhold til et arbejdsmarked, der skrumper mere og mere ind. Så kan vi tage en længere diskussion om, hvorfor det skrumper ind, men det har meget at gøre med, at regeringen fjerner job i øjeblikket. Når man fører den benhårde politik, der føres over for amter og kommuner, hvor man strammer til, så der bliver færre hjemmehjælpere, så der bliver færre pædagoger i daginstitutioner, så der bliver færre til at tage sig af de allermost udsatte grupper, vi har, stiger arbejdsløsheden i sagens natur.

Så er det jo også, at netop de her ordninger kommer til at stå underligt flagrende i fuldstændig tom luft, for der er ikke noget arbejdsmarked til at tage de ordninger, man liner op. Det er jo så det, de har lidt større fornemmelse af ude i det, vi kunne kalde det virkelige liv, end i den skyggedebat, som regeringspartierne fører her, nemlig når vi ser solide Venstrefolk stå frem i kommunerne og sige, at det her ikke hænger sammen.

Vi tvinger ikke mennesker i arbejde med det her. Vi tvinger dem ned på et levestandardniveau, vi aldrig har set før i Danmark. Vi har aldrig før eksperimenteret med, at mennesker skal ned på halv bistandshjælp, og hvor et voksent menneske skal leve på en sats pr. måned på 4.366 kr. Vi har aldrig prøvet det før.

Det er klart, at virkningen ikke udebliver. Det her vil betyde, at nogle mennesker i utrolig grad vil fjerne sig fra det liv, det omkringliggende samfund har. Vi har altid ønsket ikke at have et proletariet i Danmark, som vi kan se i de amerikanske storbyer, som vi kan se i de engelske storbyer, for vi har ønsket et samfund, der hang sammen. Vi er nu på vej til at skabe og eksperimentere med et proletariet, vi aldrig har set før.

Hvis man ikke kan få ondt af de voksne, kunne man måske overveje de voksnes børn. Jeg synes, at fru Anne Baastrup og flere andre under debatten meget tydeligt har understreget, at vi bringer børn i en situation, hvor de er økonomisk anbragt på et niveau, som vi heller aldrig har eksperimenteret med før.

Det kan godt være, at nogle af folketingsmedlemmerne har lidt svært ved at forstå det. Men så er det, tror jeg, fordi de har vænnet sig til et liv på et andet indkomstniveau. Det her er et ekstremt lavt niveau. Det er jo rigtigt, som fru Anne Bastrup påpegede, at det er lavere end et folketingsmedlems omkostningstillæg.

Hr. Lars Barfoed har ret i, at det er ikke det, der skal sammenlignes. Det er jo ikke det, der er alternativet. Det er jo rigtigt nok. Men jeg tror, at det er forklaringerne på, hvorfor det er så svært for regeringspartierne ordførere – ikke Dansk Folkeparti, for de ønsker jo med det her at lave et hadeprojekt, der skræmmer folk væk – at forstå alvoren i situationen.

De her børn tror jeg at vi kommer til at betale en meget dyr pris for. Andre børn deltager i mange ting, fordi der er råd til at betale for foreringsdeltagelsen, der er råd til at betale for børnefødselsdagen, der er råd til at betale for alle de andre ting, mens vi her vil få nogle børn, der er anbragt på et helt nyt niveau, som vi aldrig har set før.

Kl. 17.30

Men regeringen er jo bundet af Dansk Folkeparti. Regeringen er bundet af det, der efter vores opfattelse er en menneskefjendsk politik, hvor regeringen siger, at den har til formål at integrere, men hvor Dansk Folkeparti jo er langt tydeligere: at det her ikke har til hensigt at integrere, for de mennesker skal ikke være her.

Derfor som afslutning: Vi vil bruge det her beslutningsforslag til at stille en stribe spørgsmål. Det har været en god debat på den måde, at den viser et meget klart skel i det her Folketing mellem dem, der ønsker, at folk, der bor i Danmark, skal behandles efter samme lov, og dem, der synes, at vi skal have specielle love, der gælder for specielle mindretal, hvor de givetvis fremover vil blive anvendt som brækjern over for danske grupper, der er i periferien af vores samfund. Det tror jeg er vigtigt at have blik for i den her debat.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg har to korte bemærkninger, først til hr. Søren Krarup og derefter til hr. Flemming Oppfeldt.

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Det, der er så forstemmende ved den debat her, som jo har varet i mange år, er dens overfladiskhed. Jeg ved, at hr. Søren Søndergaard ikke ynder ordet, men der findes ikke andet ord til at

beskrive det, som hr. Villy Søvnald er et så fremragende eksempel på: en overfladiskhed helt ud over alle grænser.

Hr. Villy Søvnald stiller sig nu op og siger, at han ønsker et samfund, der hænger sammen. Og så er realiteten, at han og hans systematisk har forsøgt at ophæve det, der binder det danske samfund sammen.

Det samme gør sig gældende i forbindelse med et ord som integration. Det opfattes udelukkende som noget, der har med arbejdsmarkedet at gøre, fordi man opfatter mennesket som et socialt dyr. Men det kunne jo være, at der var andre ting på færde end blot det sociale og arbejds-mæssige.

Det, der kan integrere, er, at man virkelig har mulighed for at blive en del af det folk, man kommer til. Det forudsætter to ting. For det første at indvandringen ikke er overvældende, og for det andet at der virkelig er tale om, at man har mulighed for at komme ud. Vi ønsker integration, men vi ønsker at gøre det realistisk og bevidst og vide, hvad det er, der foregår. Det ved hr. Søvnald ikke.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Venstre ønsker at understrege, at den danske starthjælp med børnetilskud, boligsikring osv. faktisk udgør verdens næsthøjeste kontanthjælp kun overgået af den svenske og selvfølgelig også den danske kontanthjælp. Derudover kan vi godt betragte os som verdens næsthøjeste givere, så det er ikke et proletariat, vi er ved at danne.

Vores fokus er, at indvandrere via job, via danskundervisning danner netværk og kommer ud, og på den måde med de erfaringer, der er ude i vores samfund, også bidrager til deres familier, så de kan få en god tilværelse.

Når jeg kommer op, vil jeg stille SF et enkelt spørgsmål. Det er den lille detalje, der ligger i SF's forslag om afskaffelse af starthjælpen for udlændinge. Trækker SF forslaget, fordi der ligger en diskrimination mellem danske statsborgere, der kommer fra udlandet, og så udlændinge? Hvordan gør SF rent teknisk det her?

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg tror, at hr. Søren Krarup forveksler overfladiskhed med uenighed. Det jo klart, at SF er fundamentalt uenige med Dansk Folkeparti i synspunktet om, hvorvidt etniske grupper kan leve

sammen, om vi har et ansvar, der rækker længe end til Dybbøl. Det er vi fundamentalt uenige i, og sådan er det bare. Det har ikke noget med overfladiskhed at gøre.

Jeg synes, at Dansk Folkepartis argumentation om, at det ikke kan lade sig gøre, er overfladisk, for man fornægter jo de eksempler, hvor etniske grupper lever smukt sammen.

Jeg ved ikke, om hr. Søren Krarup nogen sinde har været i New York og oplevet en by, der vel nok er den mest blandede kulturelt, etnisk osv. af alle byer i denne her verden, som har frembragt et fantastisk spændende møde mellem kulturer, som har et fantastisk kulturel liv, et fantastisk multikulturelt liv, som er flerkulturelt i forhold til musik, i forhold til at gå på restauranter, i forhold til at nyde gadebilledet. Det, der foregår i en by som New York, er det, der efter hr. Søren Krarups meget dybsindige analyse, forstår jeg, slet ikke kan lade sig gøre.

Kl. 17.35

Her har hr. Søren Krarup et ønske om, at de folk skal skilles ad. De skal skilles ad, det duer ikke, at de lever sammen, for så holder Dansk Folkepartis argumentation om, at forskellige grupperinger ikke kan leve sammen, ikke. Derfor er jeg glad for, at overfladiskhed er et ord, som jeg ikke brugte, men i stedet ordet uenighed.

Til hr. Flemming Oppfeldt bare det, at vi jo udtrykkeligt har skrevet i det her, hvad det drejer sig om, nemlig at det her for 99,99999 pct.s vedkommende rammer folk, der kommer udefra, og det ved hr. Flemming Oppfeldt jo også godt.

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Jeg ved jo godt, at hr. Villy Søvndal ikke kan lide ordet overfladiskhed, når det hæftes på ham, men jeg kender desværre ikke andet ord til at beskrive den opløsthed i intellektuel sammenhæng, der ligger i, at man altså på den ene side taler om et samfund, der skal hænge sammen, og på den anden side søger at udrydde det, som skaber sammenhængskraft.

Det var ganske tankevækkende, at fru Elsebeth Gerner Nielsen citerede Grundtvig, der om nogen har understreget den sammenhængskraft, der skaber et folk. Det er den sammenhængskraft, som bl.a. Socialistisk Folkeparti systematisk har søgt at ophæve. Det er ikke integration, man skaber, det er opløsthed, det er

tomhed, og det er en ulykke både for indvandrede og for det folk, der bor der.

Må jeg så sige med hensyn til USA: USA's situation er jo den, at det er grundlagt på et ganske bestemt kulturelt grundlag, nemlig det, som kom fra »Mayflower«, kom fra England, kom fra den engelske protestantiske puritanistiske tradition, og det er den, som har skabt et USA, hvor man så har givet andre mulighed for at komme. Det er den tradition, der måske er ved at blive udhulet, og det er muligt, at hr. Villy Søvndals skønbillede af New York ikke holder i forfærdelig lang tid, hvis ikke amerikanerne begynder at besinde sig på det.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Til hr. Villy Søvndal: Det er kun ren lovsjuskemæssigt, jeg rejser det her spørgsmål.

Hvis man har en flygtning, der, når det her forslag er blevet gennemført, kommer fra Iran og kommer hertil, så skal denne flygtning efter det her forslag ikke på starthjælp. Hvis man har en dansk ingeniør, der har boet i Iran i mange år og kommer hertil, så skal vedkommende efter det her forslag være på starthjælp.

Det synes jeg da ud fra forslagsstillernes intention må være en alvorlig fejl ved forslaget, og derfor synes jeg bare, det var godt, hvis man var gået sammen om bare ét forslag, der ikke havde den fejl.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg synes, hr. Søren Krarup igen leverede et eksempel på, jeg ved ikke, om man kan kalde det overfladiskhed, men i hvert fald en fuldstændig tom retorik, der var tomt for eksempler.

Når man nævner New York, så siger hr. Søren Krarup: Jamen det kan jo være, at det senere går galt. Ja, det kan jo altid være, at ting senere går galt. Men der ligger vel også i hr. Søren Krarups udtalelse en indrømmelse af, at det faktisk er en spændende by, at det er spændende at lade kulturer mødes, hvis man er fri for fantasier, der ønsker at skabe had mellem etniske grupper. Der er jo mange eksempler på, at det kan lade sig gøre. Det kan formentlig også lade sig gøre for hr. Søren Krarup.

Men hvis man er fri for den slags og har et samfund, der er optaget af at bygge bro over modsætninger, så er bl.a. New York blevet så spændende en by, fordi, tror jeg, at man var fri for den type af tomme retorikere, der ønskede at

skabe splid frem for at bygge bro. Det tror jeg havde været en stor fordel i mange samfund. Men det er jo en krudttønde, som vi fra europæisk historie ved at det ikke er lykkedes alene hr. Søren Krarup at tænde; Europas historie er én lang historie om, hvordan det er lykkedes for mennesker at bygge de der voldsomme modsætninger mellem etniske grupper, hvilket i øvrigt hver gang har ført til had, hver gang har ført til nogle modsætninger, der nogle gange er eksploderet i krig.

Så jeg har et historisk blik for, at der er en mulighed for at gå ud med det budskab, hvis man synes, man kan forene det med sin samvittighed.

Så vil jeg sige til hr. Oppfeldt, der synes, at vores forslag ikke er vidtgående nok: Jeg har sagt, at vi gerne vil gå videre. Starthjælpen var en start, men vi vil bestemt gerne gå videre. Vi har så valgt at skrive det, det drejer sig om, nemlig at det her for 99,99999 pct.s vedkommende vil rette sig mod folk af fremmed herkomst.

Kl. 17.40

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så har både hr. Søren Krarup og hr. Flemming Oppfeldt bedt om ordet og for tredje gang.

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Desværre er betingelserne i en sådan diskussion håbløse her i Folketingssalen, fordi man har 1 minut til at skulle redegøre for, hvad det amerikanske problem er.

Jeg kunne have lyst til at bede hr. Villy Søvndal om at prøve at sammenligne USA's og Danmarks historie, men jeg kunne også bede ham om at overveje, hvorfor man mon i USA har haft en meget, meget bevidst understregning af det amerikanske med flaget, med at sværge på uafhængighedserklæringer osv.

Det er naturligvis, fordi man ved, at det, der skaber sammenhæng i et land, er en fælles vilje til at høre sammen, både sprogligt, nationalt og på anden måde, og det er jo alt det, som SF herhjemme gør alt for at foragte og reducere. Derfor er og bliver det jo fuldstændig overfladisk – jeg beklager ordet, men der er ikke et andet – når man tror, at man plæderer for sammenhæng i et land, og samtidig ophæver alt det, som er sammenhængens forudsætning. Det er overfladisk, og jeg er ked af, at jeg ikke har længere tid til at fortælle hr. Søvndal hvorfor.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

SF har fremsat et forslag her i dag, der sonderer mellem danske statsborgere og udlændinge, hvor danske statsborgere, der har boet lang tid i udlandet, skal leve på starthjælp, mens udlændinge, der kommer her til landet, skal op på kontanthjælpsniveau.

Hvis den danske regering fremsatte et lovforslag efter SF's beslutningsforslag, der lavede en sådan sondring, ville SF's ordfører anse dette for lovligt i henhold til de internationale konventioner? Det er jeg meget interesseret i at få svar på.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Må jeg sige til hr. Søren Krarup – jeg synes også, det er ærgerligt, at vi ikke har længere tid til diskussionen, men sådan er forholdene jo nu – at jeg synes, det er interessant, at når hr. Søren Krarup så skal sige, hvad det er, der er så vigtigt for hr. Søren Krarup, så er det det amerikanske flag og for Danmarks vedkommende Dannebrog rejst nede ved Sæd. Ja, sådan kan man godt have det med nationalstaten.

Jeg holder meget af det danske flag, det symboliserer for mig noget med fødselsdag, børnefødselsdag og sådan almindelig hygge en eftermiddag og kaffe i kolonihaven og sådan noget, noget smukt og rart og dejligt, men de der voldsomme, opbrusende nationale følelser, som hr. Søren Krarup formentlig får, når han ser et flag, dem får jeg ikke.

Jeg opfatter mig både som en dansker, men egentlig også som en europæer, der er en del af et europæisk fællesskab, der bygger på en lang tradition for spændende kulturudveksling og spændende møder, som man er optaget af i øjeblikket. I stedet for at insistere på nationalstaten kunne man prøve at nedbryde nationalstaten til fordel for at indlede samarbejder, hvor man afgiver national suverænitæt, hvor man sænker flaget en lille smule. Men det er jo derfor, vi mener noget forskelligt, hr. Søren Krarup og jeg, det har ikke noget med overfladiskhed at gøre, det har noget at gøre med en nationalist, der for lidt siden forlod talerstolen og blev erstattet af en internationalist. Sådan er det jo.

Jeg skal så svare hr. Flemming Oppfeldt med, at vi gerne vil gå videre. Hvis man synes, at vores forslag er for begrænset, vil vi gerne gå videre. Det har jeg sådan set erklæret to gange, og jeg gør det gerne igen, det har vi ikke noget problem med. Men vi har valgt at skrive det, det her

drejer sig om, nemlig at hvis man skræller al retorikken væk, er det en lov, der er vendt mod folk, der kommer udefra. Hvis hr. Flemming Oppfeldt er i tvivl om det, så spørg hr. Søren Krarup, det er han meget opmærksom på.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslagene overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til Udvalget for Udlændinge- og Integrationspolitik. Hvis ingen gør indsigelse,

betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 28. marts 2003, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvide til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 17.45
